

TÜRK SÖZÜ

Türk İşçilerini Amerikan
mahkemeleri yargılıyor!

10 Aralık
1968
Yıl: 2
Sayı: 56
125 Kuruş

AP'YE KARŞI ANAYASAYI SAVUNALIM!

Kurtuluş Savaşımızı izleyen yıllarda, Kemalistlerin temsil ettiği ilerici, cumhuriyetçi, lâik akıma karşı duran ve Türkiye'deki feodal güçlerle, bunları temsil eden teokratik kurumlarla ve bunların arkasındaki Batı emperyalizmi ile bağ koparmak istemeyen, teokratik düzenin Halifelik gibi kurumlarını muhafaza etmekten yana olan güçlü siyasî çevreler vardı. Bu çevreler, Zaferden sonra bir siyasî parti olarak ortaya çıktılar: Terakkiperver Cumhuriyetçi Fırkası. Bu parti, Kemalistlere karşı, Komprador — Feodal Ağa ittifakını temsil etmekteydi ve daha kuruluşunun ilk gününden, sonraları pek geçerli olacak bir yola, dini siyasete âlet etmek yo-

luna başvurdu.

Doğu Anadolu'da bir Nakşibendî Şeyhinin Arap dilinde kaleme alınmış, hilâfetin ihya edileceğini ilân eden bir fetvası ile başlayan 1925 isyanından sonra, (ki bu isyanı İngiliz emperyalizminin dolaylı desteğiyle tezgâhlıyan Seyyit Abdülkadir ve Şeyh Said gibi kimseler, çilekeş ve yiğit doğu halkına en büyük kötülüğü etmişlerdir), Takrir-i Sükûn Kanunu ile Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kapatıldı. O sırada yeni kurulan İsmet Paşa kabinesi, ne çâre ki sağa vurmakla yetinmedi, Doğu Anado'u'da biricik çözüm yolu olan derebeylik düzeninin kaldırılması ve emekçi yığınla-

Lütfen sayfayı çevirin

AP'ye karşı Anayasayı savunalım!

İktidardaki AP'nin son büyük kongresinde
27 Mayısın
son izlerini silme yolunda alınan karar,
«27 Mayısın devrimci niteliği»
gözönünde tutularak değerlendirilmelidir.

rın yararına dönüşümlere gidilmesini isteyen sola da vurdu ve Sosyalist İşçi Çiftçi Partisini de kapadı, sol yayını yasakladı.

1945 yılında, İkinci Dünya Savaşı mütefekirlerin zaferiyle sona erdikten sonra, iktidardaki CHP, bazı dış ve iç etkilere boyun eğerek, çok partili düzene geçmeyi gerekli saydı. Bizde çok partili düzen, CHP'nin sağındaki güçlere tam bir özgürlük verilmesine karşılık, sola karşı baskının artması biçiminde belirdi. 1945 - 1950 döneminde, iktidar partisi ile ana muhalefet partisi Demokrat Parti, aralarında irticaa taviz ve emperyalizme yardakçılık yarışına giriştiler. Bu yarış, sırtında yumurta küfesi taşımayan ve anti-kemalist bir politika izlemeye daha kararlı davranabilen DP kazandı ve 1950'de iktidara geldi. Böylece daha İkinci Dünya Savaşı yıllarında, Saraçoğlunun halka karşı politikası zamanında kökleri atılan «Anti-Kemalist karşı devrim» perçinlenmiş oldu.

Sınıf niteliği bakımından Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ne idiye DP de oydu. DP de emperyalizme bağlı işbirlikçi sermaye-feodal ağa ortaklığının siyaset alanındaki baş temsilcisi oldu. Ve temsil ettiği bu gerici güçlerin çıkarına uygun bir politika izledi. Türkiye'nin Amerikan emperyalizminin vesayeti altına sokulması 1950 - 1960 döneminde dir. Toplumsal hayatımızın bütün alanlarında işbirlikçi sermaye-feodal ortaklığının tahakkümünün perçinlenmesi de

bu dönemde dir. Ve halkın dini inançlarının en utanmazca sömürülmesi bu dönemde dir...

27 Mayıs, her bakımdan tutarlı olmasa da, siyasî bir programdan yoksun bulunsa da Atatürkçü asker - sivil aydın zümrenin, DP'nin temsil ettiği anti-kemalist karşı-devrime direnişidir. 27 Mayıs, kötüye gidişi hiç değilse bir süre için durdurmuş ve toplumumuzdaki devrimci birikime bir ölçüye kadar açığa çıkma ve gelişme o'anağı sağlamıştır. 27 Mayıs örgütleniren Atatürkçü subayların, statükocu çevrelerin baskılarına kapılmış olmaları ve Demirel iktidarına varacak olan raya girme hatâsını işlemeleri, 27 Mayıs'ın genel ilerici niteliğini değiştirmez.

İktidardaki AP'nin son Büyük Kongresinde 27 Mayısın son izlerini silme yolunda alınan karar, «27 Mayıs'ın devrimci niteliği» göz önünde tutularak değerlendirilmelidir.

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ne idiye, Demokrat Parti ne idiye, Adalet Partisi de odur: İşbirlikçi sermaye-feodal ağa ortaklığının politika alanında baş temsilcisi... Türkiye'deki yerli ve yabancı en gerici güçleri temsil eden bu siyasî örgütün, Atatürkçülüğün ilerici direnişini temsil eden 27 Mayıs'a dış bilemesi tabiidir. Gerici AP politikacılarının hep birlikte 1961 Anayasasının Başlangıç Bölümünü kaldırmak istemeleri ve bu yolda karar almaları tabiidir. Anayasamızın Başlangıç Bölümü, Anaya-

sanın tümünün dayandığı temel ilkeleri ihtiva eden bir özettir. Özet kaldırıncı sıra maddelere gelecektir. Örneğin, «Türkiye Cumhuriyeti insan haklarına ve Başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan milli, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir» diyen ikinci maddede mutlaka değiştirilmek istenecektir.

«Mi'li demokratik lâik ve sosyal hukuk devleti» kelimelerinin herbiri, bütün işbirlikçilerin uykularını kaçıran kelimelerdir. Bunlar sadece Anayasamızın ikinci maddesinin doğru yorumlanarak uygulanmasının kendilerinin ve temsil ettikleri sömürücü güçlerin iktisadî ve siyasî sömürü olanaklarından yoksun kalmaları sonucunu vereceğini pek iyi bilirler. Elbette ki bunlar, Anayasamızın hem Başlangıç Bölümüne hem Türkiye'nin milli, demokratik, lâik ve sosyal bir devlet niteliğini perçinleyen Anayasamızın öteki maddelerine karşı olacaktırlar. Ve ellerine geçen ilk fırsatta Başlangıç ile birlikte tüm Anayasa'yı ortadan kaldırmak için o fırsattan yararlanmakta kusur etmeyeceklerdir.

Bu fırsat onlara verilmemelidir. Bu fırsatı vermemek için, Anayasa'yı korumak için, Anayasamızın demokratik bir ruhla yorumlanması ve uygulanması için, siyasî eğilimi ne olursa olsun, bütün yurtseverler uyanık davranmak ve o'anca güçleriyle Anayasayı gerici işbirlikçilere karşı savunmak görevi ile yükümlüdürler.

Almanya'dan TÜRK SOLU'na

Çok değerli Türk Solu dergisi yazı işleri müdürü selam eder sosyalist mücadeleniz de allahın başarılar dilerim. Gerçek sosyalist derginizi Türkiyeden getiriyorum. Fakat samimi bir kimsem Türkiyede olmadığı için benim için müşkül oluyor derginize ben abone olmak istiyorum fakat para meselesini ilk defa bir aylık kaç mark tutar isterseviz Türkiyeden İstanbuldaki arkadaşlarıma mektup yazayım bedelini onlar öder. Bana en kısa zamanda bilgi vermenizi rica ederim. Ben Almanya'da işçiyim kalpten sevgi ve selamlarımı işçi arkadaşlarım adına sunar ve size başarı muaffakiyet dilerim.
Ahmet Erdal

HABORA KİTABEVİ

Demirtaş Ceyhun 1968'in en önemli incelemesini hazırladı. Bu eser «Türkiye Sosyalizmi» kavramı üzerine teorik tartışmaların iyice alevlendiği şu günlerde, konuya değişik bir açıdan yaklaşmaktadır. (10 Lira)

YAĞMA EDİLEN TÜRKİYE

Amerikan Büyükelçisi Komer'in de üyesi olduğu teşkilâtın içyüzü (2. Baskı - 4 Lira)

DÜNYA HÜKÜMETİ C. I. A.

Komünizm düşmanı (!) Amerika'da bu yıl başkanlık seçimlerine katılan Amerikan Komünist Partisi (A.C.P.) ve diğer komünist partiler, onlara bağlı olan örgütler ve bütün çalışmaları.. (7.50 Lira)

AMERİKAN KOMÜNİST PARTİSİ

Habora Kitabevi PK. 6 Beyazıt - İstanbul Ankara Dağıtımı: Kibad Rüzgârlı Sokak.

(T.S. 117)

başyazı

Özel Hukuk

Vatansever gençliğe uslu uslu oturup, etliye sütlüye karışmadan, eğitim olanakları da yoktur. Haklarına sahip çıkmazlarsa, olanı da alıp götürürler.

Yeraltı servetlerimiz-madenlerimiz, petrollerimiz - nasıl özel teşebbüsün, hem de yabancı kumpanyaların emrine verilmişse; nasıl bir yığın derebey artığına kırkar, ellişer köyde özel egemenlik tanınmışsa, nasıl ziraata en elverişli binlerce dönüm toprak, toprak ağalarının özel mülkiyetine terkedilmişse; nasıl ithalat ve ihracat işleri, bankalar, sigortalar bu fakir milletin daha da yoksullaşması pahasına yerli ve yabancı özel sermayenin emrine sokulmuşsa; sahillerimizi para-babalarının özel kâşaneleri nasıl işgal etmişse, nasıl emekçilerimiz yarı aç yarı tok, yerli ve yabancı özel sermayenin hunharca sömürüsüne terkedilmişse — Bu örnekler savmakla bitmez — bu özelik salgını 1960'tan bu yana eğitim alanında da almış yürümüşdür:

Taşrada çoğunlukla özel tarikatlar, özel Kur'an Kursları, büyük şehirlerde yerli ve yabancı özel ilk ve orta okullar liseler, yüksek okullar...

Çocuklarımızın körpe beyinleri bir yığın sorumsuz kurumda ticaret metal haline getirilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı genellikle DP ve AP iktidarları zamanında iç ve dış politikadaki genel tutuma uygun olarak, Amerikan emperyalizminin kültür uzmanlarının öğütlerine uyarak bu körpe beyinlerin, asrımızın ekonomik, politik, sosyal ve teknolojik akımlarından uzak kalmasını öngören bir eğitim politikası uygulamıştır. Bütçe ona göre ayarlanmakta ve sarfiyat ona göre yapılmaktadır.

Nüfusumuzun çoğunluğu okuyup yazma bilmediği halde ve yüksek öğrenim yapabileme şansı küçük bir azınlığa kaldığı halde, yüksek öğrenim gene de tam bir keşmekeş içerisinde. Binlerce genç lise mezunu açıkta kalmaktadır.

İktidar çıkar yol olarak özel yüksek okulları görmektedir. Özel demek pa-

ralı, daha doğrusu, daha çok parayı gerektiren okul demektir. İktidar — hiç olmazsa olanlar okusun — anlayışı içindedir.

Örneğin, bir öğrenci sınava girdi, gereken başarıyı sağlayamadı, puan tutturamadı diyelim. Basar parayı, girer istediği özel yüksek okula. Buna kim ne kârışır, anlayışı içindedir Milli Eğitim Bakanı.

İktidar teşrii ve kısmen icrai organlara hakim olmakla yetinmeyip, özel okullar kanalıyla kazai organları da denetimine almak çabasıdadır. İktidar devrimci güçlere karşı tek ya da toplu olarak komplolara mı kalkıştı? Örtbas edilmelidir; iştin el mi çekti? itiraz boşuna olmalıdır. Kaba kuvvet mi kullanıldı? Kim vurduya gitmelidir. Oysa iktidar tarafsız yargıların yönettiği mahkemelerde sık sık bozguna uğramaktadır. Bu bozgunlar onu Yüksek Özel Okullar politikasına daha da itmektedir.

İşte, Özel Yüksek Hukuk Okulunun açılma hazırlıkları bitmek üzere iken, İstanbul Hukuk Fakültesinde başlayan öğrenci boykot ve yürüyüşleri, derhal Ankara'ya da sıçramış ve arkadan geniş çapta diğer fakültelerin öğrencilerinin fiili desteğini de kazanmıştır. Öğrenci eylemlerine karşı, çoğu zaman tedirgin, kararsız ve hattâ karşı çıkan öğretim ve yönetim üyeleri bu kez çoğunlukla eylemi desteklemişlerdir. Hattâ Ankara'daki yürüyüşe öğrencilerle birlikte katılmışlardır. İstanbul Hukuk Fakültesi Senatosu tüm yüksek özel okulların Anayasa'ya aykırı olduğunu, halk oyuna duyurmuştur. İstanbul Barosu da öğrenci direnişini desteklediğini ve baro ilgililerinin yüksek özel okullarda görev almalarını sağlık vermiştir.

İşte, işi tam kotarmak üzere olan iktidar bu geniş kampanya karşısında ne-

ye uğradığını şaşırarak, önce suçu, arası hiç te iyi olmayan, Danıştay'a yüklemeye yeitenmiş, sadece Danıştay kararını uyguladığını bildirmiş. Amma arkadan ortaya çıkmış ki, Özel Yüksek Okullar'a ilgili 625 sayılı Yasa çıktıktan sonra Danıştay'ın kararları Özel Yüksek Okulların açılmayacağı merkezindedir.

İktidar bakıyor ki papuç pahalı, derhal her zamanki, geçici gerileme taktiğini, uygulamıştır. 625 sayılı yasanın çıkmasından sonra değişen Danıştay içtihatlarının birleştirilmesi önerisinde bulunuyor, derhal. Daha doğrusu Danıştay Millî Eğitim Bakanlığına bu yolu telkin ederek dönüş yolunu göstermiş, Eğitim Bakanlığı da çâresiz bu dönüşe gitmiştir.

Öğrenciler İnönü'nün uslu durma telkinlerine kapılsalardı veya Aybar'ın sokağa dökülürseniz faşizm gelir, yollu sadece yılgınlık veren öğütlerine itibar et se'erd, atı alan Üsküdarı geçmiş olacaktı.

Emperyalizmin boyunduruğundaki halkların ve bu arada bu halkların bir parçası olan üniversite gençliğinin, zorunlu olarak izliyecekleri yol, emperyalizm ve yerli işbirlikçileri ile çatışa çatışa, boyunduruğu parçama eylemi içinde, kullanılır hâle gelecektir.

Tabii ülkeler halklarına başka türlü hayat hakkı yoktur. Bunun gibi vatansever gençliğe uslu uslu oturup, etliye sütlüye karışmadan, eğitim olanakları da yoktur, haklarına sahip çıkmazlarsa, olanı da alıp götürürler.

İlim adamı olmak hevesiyle eğitim yapmaya çalışırken bir de bakar ki özel sektörün oyuncağı olma yolunu tutmuştur. Ya da bakar ki, Amerikan generallerinin emrinde, Vietnam'da almıştır soluğu... Bir de bakar ki istiklâl mücadelesi veren mücahitlerle kanlı bir savaşa tutuşmuştur.

Mahkeme kanalıyla aldığımız tekziptir.

Sayın Mihri Belli,

Beş yıla hüküm giymişsiniz. Sizin deyiminizle (gü'ü seven dikenine katlanır). Ama ben kimseye, sevdiğim gülün, cinsi, rengi, mahiyeti ne olursa olsun dikenini batsın, istemem.

Sinmem gerektiğini söylemişsiniz savunmanızda. Hakkınızda pek çok sözler duyardım. 1944 TKP. tevkifatında tabutluğa konmuşsunuz, dövülmüşsünüz, konuşmamışsınız. Ama kaldığımız odada yastığımız arasında ele geçen bir mektupla yığıtlığınızı (!) boşa çıkartmış, olanı biteni; polislin eline — eser-i kaza ile — ulaştırmışsınız. Tuhaf bir tesadüf. 1954

mahkemesinde de gene üzerinizde bir mektup çıktı. Bugünkü sayın eşiniz, yazdığı mektup'a ilk tahkikat sırasında vermiş bulunduğu 176 sayfalık ifadesini duruşmada reddetmesine rağmen size el yazısı ile yazılmış 54 sayfalık bir mektupla ilk tahkikat ifadelerini teyid etmiş, mektup, sizin üzerinizden çıkmış, pek çok gencin mahkûmiyetine sebep olmuştu. O sıralar size (Mektupçu Mihri) diyorlardı. Daha ağır suçlamalar vardı ama, bunları tekrarlamak bana düşmez.

Sayın Mihri Belli: İster burjuva, ister proletarya, isterse karşı devrimci olsun; bunlardan birini seçen kişi öncelikle NA MUSLU insanlarla işbirliği yapmak is-

ter. Yâni İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde (Sansaryan Han) bugünkü sayın eşinize söylediğiniz gibi, başkalarının hayatlarına karşı da sorumluluk duyan insanların! Tevkif edildiğim 8 Eylül 1952 tarihinde daha ilk sorgum sırasında isnatları reddederken, hakkımdaki eski dostlarımdan sekiz on kişinin verdiği ifadeyle kısıklırapak bağlanmıştım. 7 Kasım 1952'de Harbiye Cezaevine geldiğim zaman, birbiri aleyhine ifade vermiş 150 sanık ihtilâl marşları fısıldıyor, bu marşları birbirlerine öğretiyordu. Sinmesi lâzım gelenler varsa ben deyim herhalde.

Aclan Sayılcan

olaylar

Tuhaftır, Aybar en çok Sadun Aren'i jurnallediği için hücumu uğramaktadır. Oysa Aybar buna benzer jurnalleme'leri bazan tam tersi CIA ajanı gibi en ahlaksızca isnatları, yüzü aşkın TİP mensubuna da uygulamıştır.

TİP

Geçen sayımızda verdiğimiz, Arencilerin yeni genel kongre hazırlığı içinde oldukları haberi doğrulanmış bulunuyor. 8 TİP milletvekili Aybar'ın parti içinde bölücü tutum ve davranışlarda bulunduğunu öne sürerek Genel Yönetim Kurulu seçimlerinin yenilenmesi için gerekli imzaları toplamağa başlamışlardır. Delegelerden imza almak için nerede TİP örgütü varsa oralara dağıldıkları haber veriliyordu.

Bu kış kıyamette kimin nerelere gittiğini bilmeyiz, ama Genel Sekreter Nebioğlu'nun basına verdiği demeç, bu, delegeleri ziyaret gezisini suya düşürücü nitelikteydi. Nebioğlu o'lağanüstü kongreyi toplamak için Genel Yönetim Kurulu'nun toplantıya çağırıldığını söylemişti. İşin aslında Aybar, Nebioğlu'nun ağzından demek istiyordu ki: Ben size genel kongre filanı toplatmam. Evvelâ çağırırım Genel Yönetim Kurulu'nu, gerekirse onun adına toplanım genel kongreyi. Sonra yine Aybar Nebioğlu'nun ağzından demek istemiştir ki Merkez Yürütme Kurulu'na: Bir süre olsun Genel Yönetim Kurulu üyelerinin elimin altında bulunmasında yarar vardır. Ve sonra yine Nebioğlu'nun ağzından demek istemiştir ki kendikendisine: Bu arada hem de onlarla başbaşa kalıp bir kere daha dökerim içimi...

Nebioğlu verdiği demeçte diyor ki: Tüzük hükümlerine göre, bu milletvekillerinin kesin ihraçlarını gerektirecek faaliyetleri sabit olduğu halde, kongreden önce Haysiyet Divanı'na sevkedilmelerini ve üyelik görevlerinin askıya alınmasını Merkez Yürütme Kurulu uygun bulmamıştır. Aybar, 8 milletvekilinin partiden ihracını, Genel Yönetim Kurulu ve belki de genel kongrenin geniş tasvibinden sonra tasarlıyor olmalı. Bu arada, geniş çapta basına akseden iç çatışmalara katılmamakla, delege'ler gözünde mağdur duruma düşüp puan toplama taktiğini uyguluyor da olabilir.

Aybar kendisinin mağdur durumda gösterme taktiğini uygulaya dursun, Çetin Altan köşesinde denk getirdiğeki halkoyu indinde iler tutar tarafını bırakmamaktadır. Bu arada Yunus Koçak'ın demecini de yayınladı: «Partinin tepesindeki kişi sadece bir açığızdür. Ve sahipsiz sandığı sosyalizmi gecekondu ticareti gibi kullanmak istemiştir. Bu kişi Türkiye'de tek başına kalsa ve elinde yeni bir düzen kuracak imkân olsa, kuracağı düzen mutlaka sosyalizme ve halka karşı bir düzen olur.»

Hele Behice Boran'ın Bevoğlu ilçesindeki sohbet toplantısında söyledikleri daha da ilginçtir. Boran'a göre Aybar «egoist» bir kişidir, «kırdar»dır, «bir kimseye taktı mı kılını ölüncüye kadar devam ettirir», Aybar «jurnalci»dir.

En yakın mesai arkadaşları tarafından böylesine suçlanan bir lider, bu suçlamalardan puan mı toplar, puan mı kaybeder? Tartışma götürür.

Tuhaftır, Aybar en çok Sadun Aren'i jurnallediği için hücumu uğramaktadır. Oysa Aybar bazen buna benzer jurnalleme'leri, bazen tam tersi CIA ajanı gibi en ahlaksızca isnatları yüzü aşkın TİP mensubuna da uygulamıştır. Aybar'a öncelikle takvim yaşları bu 8 milletvekilinden küçük olan, ama sürelî devrimci eylem yaşları çok daha büyük olan bu yüzü aşkın TİP mensubuna yaptıklarından dolayı hücum edilmeliydi. Bu 8 milletvekili kendileri de bu konuda suçlu olabilirler ve hattâ içlerinden bazıları, örneğin Behice Boran bu jurnalcilik işinde, Aybarı zaman zaman aratmıştır da. Sahici devrimci güçler önünde başarılarını biraz olsun dik tutabilmek için bu suçluluğun zorunlu kıldığı özeleştiriyi yapmaktan gayri çıkar yolları yoktur.

Grevci işçiye ateş açıldı

5 Kasım 1968'de başlayan Magirus'taki grev işveren ve taraftarlarının zorbalığına karşı gittikçe güçlenerek devam etmektedir. Grevin otuzuncu günü grevci işçilerden biri, tabanca ile işveren taraftarlarınca vurulmuştur.

Hamit Durmaz isimli grevci işçi, grev gözcülüğü görevini yaptıktan sonra, grevci arkadaşları ile birlikte eve gitmek üzere yola çıktıkları sırada, fabrikadan 50 metre mesafede köşeyi dönerlerken tabanca saldırısına uğramışlardır. Marangoz ustabaşısı olan katil Abdurrahman Sevindik bir kaç arkadaşı ile birlikte daha önce pusu kurmuş o sırada geçen grevcilere, «Niye çalışmıyorsunuz ulan, sizin hepinizi temizliyeceğiz» diye bir nara atmış ve sekiz el ateş etmiştir.

Kurşunlardan birisi Hamit Durmaz'ın kaksık nahiyesine isabet etmiş ve «yandım» diye sendellyerek düşmüştür.

Hamit Durmaz derhal Guraba hastanesine kaldırılmış ve o sırada olayı haber alan Sendika Genel Başkanı ile diğer yöneticileri derhal Guraba Hastanesine giderek Hamit Durmaz'ı Samatya Hastanesine naklettirmişlerdir.

Olay yerinden kaçan katil ve arkadaşları er tesi gün sabaha karşı yakalanarak nezaret altına alınmıştır. Grevci işçilerde heyecan son haddini bu muştur. İşçiler, işveren ve vekillerine «katiller» diye bağırılmaktadır. Otobüsler taşlanmıştır. Zorbalık grevi zayıflatmak şöyle dursun, işçileri daha da direnmeye sevkedecektir. Aksine grev güçlenecektir.

Bu arada Maden — İş Sendikası Magirus grevinde bir ŞENLİK düzenlemiştir. ŞENLİK 8 Aralık 1968 Pazar günü Magirus fabrikasının karşısında sabahtan başlayarak devam edecektir. ŞENLİK için özel bir program hazırlanmıştır. Şenlikte, saz şairleri ha'k türküleri okuyacak, tiyatro (skeç) oyunları gösterilecek, bazı sanatkarlar şarkı ve türküler okuyacak ve grevci işçilerin şenlik için hazırladıkları sürpriz gösterileri yap-

lacaktır.

Haber alındığına göre, bazı fabrikalarda-ki işçiler, ŞENLİK için şimdiden hazırlıklara başlamışlardır. ŞENLİĞE katılacak işçiler fabrika fabrika özel programlar hazırlamaktadır. Bu programlara göre bazı fabrika işçileri grevci kardeşlerini desteklediklerine ve onların yanında olduklarına dair pankartlar hazırlamakta, bazıları davul-zurna ekip'eri tutmakta ve diğer yandan da grevci kardeşlerine götürülecekleri hediyeleri hazırlamaktadırlar.

İşçilerden başka şenliğe, GENÇLERİN ve diğer emekçi halktan da grevci işçileri manen destekleyen ve bu işe gönül vermiş olanların katılacakları zannedilmektedir.

Şenlik günü Maden — İş'in misafiri olarak İstanbul'da bulunacak olan 1.500.000 üyeli Milletlerarası Otomobil, Uçak ve Traktör İşçileri Sendikası Genel Başkanı Walter Reuther'in de, şenliği ziyaret edeceği söylenmektedir.

Orta Doğu'da gerginlik

Dünya olaylarının ağırlığı tekrar Orta Doğu'ya kaydı. Daha doğru ifade etmek gerekirse uzun süre içten içe gelişmekte olan olay, geçen hafta başhyan aralıklı çarpışmalarla, tekrar su yüzüne çıktı. Her an iki bloku karşı karşıya getirebilecek çekirdek Orta Doğu'da mevcut... Bu, genellikle gösterildiği gibi İsrailin harp öncesi hudutlara çekilmemesi veya Arap komandolarının devamlı sabotajları vs. değildir. Bunlar ana sorunun bugünkü tâli görüntüleri ancak... İsrail bir takım avantajlar sağlayarak tekrar eski sınırlarına çekilse, veya buna zorlansa genel çatışma tehlikesi ortadan kalkacak mı? Hiç zannetmiyoruz. Sorunun kökleri İsrailin yaz saldırısının ana sebebi olduğu kadar bundan da ötede, İsrail diye bir devlet ortaya çıkarılmasının ana sebebi olmaya kadar uzanıyor. Bu, emperyalizmin Ortadoğudaki büyük hayati çabaları olması ve bu çıkarların tehlikeye düşmesi sorunudur. Dünyanın en zengin petrol yatakları, güney denizleri ve Hindistan yolunun emniyeti bakımından bölge, Aglo - Amerikan emperyalizmi için her zaman 1. derecede önemliydi.

1. Dünya harbi sonunda Osmanlı İmparatorluğundan ayrılan bu topraklar İngiliz ve Fransız egemenliği altında sözcüm ona muhtar küçük kiralık ve sultanlıklara bölündü. Bunlara hâkim hanedan ve aile'ler arasında düşmanlıklar yaratıldı. Bir kısmına zengin petrol gelirlerinden pay verilerek sadakatleri sağlandı. 2. Dünya harbinden sonra ise dünyadaki genel gelişmeye uygun olarak bu devletlerin siyasi egemenliği tanındı. Gerçekte, ekonomik ilişkiler ve kendisine bağlı siyasi kadrolarla, egemenlik, yine emperyalizmindir. Fakat emperyalizm bununla yetinmedi. Fakir ve geri Arap ülkelerinde milliyetçilik ve bağımsızlık akımlarının muhtemel gelişmelerini göz önüne alarak bölgede kendisi için sağ-

Bu buhran içinde Türkiye'nin durumu da ayrıca ilginçtir. Türk hükümeti yaz harekâtı sırasında Arapları destekledi. Oysa bugün 6. filo, İsrail safında yer alırken Demirel hükümetinin hâlâ Arapları desteklemesi düşünülebilir mi?

olaylar

İlam bir köprübaşı kurdu. Bu yeni ve küçük İsrail devleti idi. Filistin arap halkı topraklarından merhametsizce sürüldü ve dünyanın dört bir tarafından gelen yahudi göçmenler bunların yerine yerleştirildi. Yeni devlet gelişmesi için gerekli şartlara sahipti: Siyonizm ve emperyalizmin büyük malî desteği, ülkede modern ekonominin kurulmasını güçleştirecek feodal ilişkilerin mevcut olmaması, ileri ülkelerden gelen göçmenlerin makine medeniyetinin gerektirdiği kaliteli teknik eleman ihtiyacını karşılaması bunların en önemlileriydi. Gerçekten de gelişme son derece hızlı oldu ve batılı devletlerin gücü ile kurulabilmiş olan küçük İsrail, 20 yıl içinde, bugün en ileri teknolojiye sahip, saldırgan, etrafındaki bütün ülkelere kafa tutan, atom bombası yapabileceği o'naklarına sahip olduklarını ileri sürerek atom denemelerini yasaklama anlaşmasına imza koymayı reddeden bir devlet haline geldi.

Ortadoğudaki Arap ülkelerinin bir kısmında ise (Mısır, Suriye, Irak) bu dönemde millî nitelikte askerî devrimler oldu, emperyalizme bağlı hanedanlar yıkıldı, yerine anti-emperyalist asker-sivil aydınların yönetiminde genç cumhuriyetler kuruldu. Toprak reformu yapılarak geniş köylü kitlelerinin desteği sağlandı, Milliyetçilik ve millî bağımsızlık akımları halk yığınları içinde güç kazandı. Bu yeni akımın sembolü ve lideri BAC. Cumhurbaşkanı Abdülnasır oldu. Suriye'de ise daha sol karakterli bir rejim iktidardaydı. Bütün bu genç Cumhuriyetler için baş düşman emperyalizm ve siyonizm'di.

Emperyalizmi, bütün dünyada olduğu gibi Ortadoğu'da da İngiltere'nin yerini alan Amerika, onun yardakçısı olan siyonizmi de İsrail temsil ediyordu. Doğal olarak bütün sosyalist ülkeler de İsrail'e karşı Arapları destekliyordu. Bu genç arap devletleri bir yandan emperyalizmle ve onun temsilcisi İsrail ile, bir yandan da emperyalizmle ilişkilerini kesmemiş monarşik krallıklarla mücadele halindeydiler. Bu durum emperyalizmin Orta doğudaki menfaatleri ve onların bekçisi olan İsrail için sürekli bir tehlike meydana getiriyordu. Daha önceleri ilericiler arap ülkelerine karşı Menderes - Nuri Said - Rıza Şah üçlüsünün yönettiği Bağdat paktını kullanmak niyetinde olan Amerikanın elinde, 27 Mayıs ve Irak devrimleri sonucu bu paktın dağılmasıyla, sadece İsrail kozu kalmıştı.

Bu koz Haziran 68'denberi tam an'ıyla sahnededir.

İsrailin cüretli taarruzu ve Güvenlik Konseyi kararlarına rağmen işgal ettiği topraklardan çekilmemekte direnmesi ve hattâ bugünlerde yeni bir savaştan pervasızca bahsedilmesi ancak bu çerçeve içinde bir anlam kazanır. İsrailin yaşama savaşı yaptığı hakkındaki Anglo-Amerikan propaganda kampanyası, gerçekten dünya ölçüsünde etkili olmuştur. Fakat olaylar geliştikçe İsrailin saldırgan tutumu ortaya çıkmakta ve bu propagandaya kuvvetinden kaybetmektedir. Örneğin İsrail Savunma Bakanı Moşe Dayan 2 Aralıkta yaptığı bir konuşmada «savaşın kazanılmaz olduğu» tezini açıkça savunmuş ve

İsrailin yeni bir savaşı zorlamakta olduğunu şu sözlerle belirtmiştir:

«İsrail ateş-kes hatlarını değiştirmek için savaş açmayacaktır. Fakat, statüko, gerek Mısır gerek Ürdün bakımından «Savunulabilir» nitelikte değildir. Bu sebepten savaşın yeniden başlaması mümkündür.»

Burada Haziran savaşları başında İsrail sınırında alınan fedbirleri açıklarken Başkan Nâsır'ın verdiği bir demeci hatırlamak yerinde olacaktır. Nâsır, o zaman, İsrailin Suriyedeki rejimi devirmek için hücumu halinde Mısır'ın hareketsiz kalacağını açıklamıştı.

Bütün bunlar gösteriyor ki Ortadoğuda, Amerikanın kendi emperyalist çıkarlarına karşı yönetim ve liderlerden kurtulma arzusu ile İsrailin genişleme ve sınırlarını güvence alma istekleri üst üste düşmektedir. İsrail bugünkü cüretini veren de budur.

Böyle olunca İsrail'in yeni bir zafer kazanarak, Haziran yenilgisinde prestijini büyük ölçüde kaybetmiş o'an Nâsır'ı devirmeyi tasarlaması pekâlâ akla yakın gelebilir. Ancak Ortadoğu anlaşmazlığına yeni bir fakatörün katıldığını gözden kaçırmamak gerekir. **Bu, Sovyet desteğidir.** Haziran'dan bu yana Akdenize inmiş olan Sovyet filosu hatırı sayılır bir güç haline gelmiştir. Son İsrail saldırısında Arapları fiilen desteklediği için Çin tarafından çok ağır şekilde suçlanmış olan Sovyetler Birliği bu kez kararlı bir tutum içinde gözükmektedir; Mısır ve Suriyedeki ilericiler rejimlerin devrilmesine göz

yummaması pek beklenemez. Ayrıca 6 aydan beri yapılmakta olan yoğun Sovyet askerî yardımı da Mısır ordusunu Hazirandan çok güçlü bir seviyeye çıkarmıştır.

Amerikanın da durumun daha fazla gerinleşmesi için Arap ülkeleri ve Sovyetler Nezdinde giriştiği teşebbüsler, Sovyet desteğinin kararlılığı konusundaki görüşümüzü doğrular niteliktedir. Fakat tek başına Sovyet desteği de, Arap ülkelerinin bugün içinde buldukları buhranı çözümleyemez. Bumedyen'in de belirttiği gibi, Arap ülkeleri için çıkmazdan kurtulmanın tek yolu, emperyalizmin Ortadoğudaki ajanı İsrail'e karşı ga'ebeyi sağlayacak kurtuluş ordusunun nicelik ve nitelik bakımından yeterli hâle getirilmesidir. Bu anlamda, bugünlerde yapılmakta olan gerilla savaşının önemi büyüktür. Gerilla birlikleri hem emperyalist düşmanla savaşabilecek, hem de monarşilerin emrindeki saray ordularıyla başedebilecek nüveyi içlerinde geliştirmektedirler...

Bu buhran içinde Türkiye'nin durumu da ayrıca ilginçtir. Türk hükümeti yaz harekâtı sırasında arapları destekledi. Oysa bugün, Sovyetlerin, deniz güçlerini Araplardan yana terazinin bir kefesine koyması, İsrailin gizli müttefiki Amerikanın gittikçe daha açık şekilde tavır almasına yol açacaktır. Nitekim geçtiğimiz hafta bir Amerikan senatörü, İsrailin NATO'ya alınmasını dahî teklif etti. 6. filo İsrail safında yer alırken Demirel hükümetinin hâlâ Arapları desteklemesi düşünülebilir mi?

AYIKLA PİRİNCİN TAŞINI

Özelleme

Mutlu azınlığa, özel azınlık demek daha yerinde olacak!

Sektörleri var, özel! Arabaları var, özel! Şairleri, şarkıcıları var, özel! Gazeteleri, dergileri, gece kulüp'leri var, özel! Partileri genel ama, viski partileri, şampanya partileri var, özel! Dostlar var, özel! Aftosları var, özel! Karılarının berberleri var, özel! Çocuklarının kolejleri, özel! Gençlerinin yüksek okulları, özel! Doktorluk, özel! Mühendislik özel! Eczacılık, özel! İktisatçılık, özel! Bir «Hukuk» umuz ka'mıştı, eh o da özel! Kala kala bir Anayasa mı kalıyor... Bu gidikle o da kalırsa... İşte o zaman işler çok güzel!

Şeker şerbet

Milyonlarca kilo bozuk şeker, depolarda...

Milyonlarca kilo bozuk çay, boşuna depo işgal etmesin diye Karadenize dökülmüştü.

Milyonlarca kilo bozuk şeker de Ege denizine dökülecek demek!

rifat ilgaz

Biz böyleyiz! Beyşehir gölüne yoğurt mayalar, Karadeniz'de çay demler, Ege denizinde şerbet yaparız!

Sen yap, et, denize dök! Hâlık bilmezse balık da bilmez değil ya!

Yeni bir hizip

TİP'te kaynaşmalar sürüp gidiyor? Olağanüstü kongre için sekizler, imza toplamaya yurdun dört bucağına adam salarken, Aybar da Merkez Yürütme Kurulunu Ankara'da top'amış. Konu mu? Her zamanki konu: Hizipçiler!

Yayımlanan bildiriden bir anlam çıkaramadık! Bu hizipçiler, imza verenler mi, yoksa Aybar'ın çevresindeki üç beş kişi mi?

Eğer hizip sözcüğü, sosyalizm gibi Aybar'ın dilinde anlamını yitirmemişse, Yürütme Kurulu kendi kendisini konu olarak ele aldı demektir. Hizipçilerin Kurula göre de geleneksel klâsik cezası herkesçe malûm: İhraç!...

Bekliyoruz!...

AP kongresi ya da Emperyalizmin ayak oyunu

AP kongresini etkileyen en büyük güç Emperyalizmdir ve çeşitli guruplar hangi sınıflara hangi çevrelere dayanırlarsa dayansınlar, son tahlilde Emperyalizmi temsil etmektedirler. Bu guruplarla dama taşı gibi oynayan da odur.

3 gün süren AP büyük kongresi, Yeminlilerin zaferi ile sonuçlandı. Kongre boyunca devam eden Ümmetçilerin kazanacağı söylentileri, Süleyman bey ve arkadaşlarının bir kez daha sandıktan çıkmasıyla son buldu. Gazeteleri ve kamu oyunu at yarışını seyreden seyirci'ler kadar heyecanla ilgilenen diren bu çekişmenin iç yüzü neydi? Elbetteki mesele yalnızca Yeminliler - Ümmetçiler - DP'liler çekişmesi değildi. Örneğin bu konuda günlük bir gazeteye açıklama yapan ümmetçilere dahil bir hükümet üyesi kaybediş sebeplerini şöyle belirtmekteydi: «Bu iş sermaye çevrelerinin yaptığı bir iş. Deva'üasyon istiyorlar. Biz bu isteğe hayır dedik. Bizi sevmediler. Bu arzularını yerine getirecek kimseler bulunur.»

Hükümet üyesinin yaptığı açıklama büyük bir gerçek payı taşıyordu ama gerçekler yalnız bunlar değildi. Bu konuda ümmetçilerin en hararetli sözcüsü Bugün gazetesinin süper müşridi Necip Fazıl'ın seçim sonuçları üzerine yaptığı yoruma göz atmakta fayda vardır. Necip Fazıl yorumunda şöyle diyor:

«Adalet Partisini dört gruba ayırabiliriz:

1 — Eşya ve hadise'lerden habersiz, müslümanlar...

Nispetleri: Mecliste % 3, Genel İdare Kurulunda sıfır...

2 — Türkün ruh köküne bağlı millî top rak sermayesini koruyucu, milliyetsiz karanlık sermaye oyunlarına karşı, ruhçular, şahsiyetçiler ve milliyetçiler.

Nispetleri: Mecliste % 2, Genel İdare Kurulunda % 10...

3 — Sözde ilerici, milliyetsiz karanlık ser maye medyumu, demokrasi ve lâisizm perdesi arkasında millî birlik mihrakını körletici, sözüm ona (modern) ler...

Nispetleri: Mecliste % 20, Genel İdare Meclisinde % 70...

4 — İş başa düşünce (modern) ler tarafına eğilimli, ne oradan ve ne buradan, bir şey olmak kaygısı çekmeyen günübürlükçiler...

Nispetleri: Mecliste % 75, Genel İdare Kurulunda % 20...

Görülüyor ki Necip Fazıl da AP Genel idare kurulunda kazanan Yeminlilerin «milliyetsiz karanlık sermaye medyumu» yerli işbirlikçi sermaye çevrelerinin temsilcileri olduğunu kabullenmektedir. Ve hattâ Necip Fazıl, ümmetçilerin «millî toprak sermayesi»nden yana olduklarını belirterek Ümmetçilerin sınıfsal yapısını açıklamaktadır.

AP kongresi sonuçlarını yorumlarken kongreyi etkileyen güçlerin neler olduğunu bilmekte büyük yarar vardır. Örneğin medeniyetçilerin (Yeminliler) Ümmetçilerin, eski DP lilerin temsil ettiği güçler nelerdir? Hemen şunu belirtelim ki, AP kongresini etkileyen en büyük güç, emperyalizmdir.

Ve çeşitli guruplar hangi sınıflara, hangi çevrelere dayanırlarsa dayansınlar, son tahlilde emperyalizmi temsil etmektedirler. Bu guruplarla dama taşı gibi oynayan da odur. Kazanmak, kaybetmek, emperyalizmin Türkiye'deki uzun vadeli çıkarlarına bağlıdır. Ve emperyalizm safındaki güçlerin çatışmaları bu çıkarlar etrafında dönmektedir. Nitekim 27 Mayıs tecrübesinden sonra Emperyalizm, İşbirlikçi Sermayeyi yedeklemek ihtiyacını duymuştur. Zira işbirlikçi sermaye, parlamenterist düzende yönetime hakim olabilmekte, fakat organize bir silâhlı güç karşısında direnç'i olmamaktadır. Beri yandan emperyalizm, bir çok az gelişmiş ülkede sağladığı ha'de, Türkiye'de işbirlikçi sermaye — Ordu ittifakını henüz sağıyamamıştır. Bu durumda işbirlikçi sermaye, dolayısıyla emperyalizm, yerli silâhlı güçten yoksundur. Oysa Ulusal Kurtuluş savaşlarının birbirini kovaladığı, ezilen ha'kların ezenleri yoketmeğe başladığı bugünkü dünyada, emperyalizmin en çok ihtiyaç duyduğu şey, yerli halka karşı kullanılabileceği yerli silâh gücüdür. Emperyalizm bu gücü elde edebilmek için bir yandan orduya sızmaya çalışırken, diğer yandan ordu içinde gelişen anti-emperyalist akımları gözönüne alarak, orduyu sivil güçlerle yedeklemeye çalışmaktadır. Bu sivil güç, daha önceleri Anzavur, Şeyh Sait isyanlarında olduğu gibi şeriat avazeleriyle sağlanmaya çalışılmaktadır. Aslında böyle olması da normaldir. Zira böyle bir organizasyonun sağlanabilmesi ideolojik bir güce ihtiyaç gösterir. Bu gün ülkemizde din, güçlü bir ideolojik silâh olma niteliğini yitirmiş değildir. Ve emperyalizm bu silâhtan yararlanmak istemektedir.

Diğer yandan işbirlikçi sermayenin siyasi kadrolarının da yedeklenmesi söz konusudur. Emperyalizm kendi çıkarları açısından en uygun bulduğu Filipin demokrasisini sürdürebilmek için, siyasi kadroları da yedeklemek ihtiyacını duymaktadır. Bu yedekleme, gerek kendi çıkarları için değişen şartlarda en uygun ekibi seçmek imkânını,

gerekse halkın gözünde itibarını yitiren kadroları değiştirmek ve hatta çeşitli güçler arasındaki dengeyi kendi yararına çevirmek imkânını sağlayarak faydalı olacaktır.

Bu yedeklemenin sınıfsal yansıması, işbirlikçi sermayenin ardında feodal ağa - mütegalibe ittifakının güçlenmesi ve ayrı bir alternatif haline gelmesi şeklinde olmuştur.

Ve AP de çatışan iki hâkim unsur bunlardır. Bir yanda işbirlikçi sermaye, diğer yanda feodal ağa - mütegalibe takımı.

Bu arada çıkarını temsil ettikleri sınıflar yönünden diğerlerinden farklı olmayan, fakat yakın tarihte çeşitli nedenlerle parti tabanında ve seçmen üzerinde politik nüfuz sahibi olmuş guruplar da ağırlık olarak sahnede görünmüşlerdir. Eski DP liler bunun örneğidir.

Eski DP'lilerin davranışları, bütün yalanlama çabalarına rağmen politik nüfuzlarından yararlanarak emperyalizm'e işbirliği nöbetini devralma amacında olduklarını göstermektedir. Ve hâlen bu nöbetten yararlanan ekiple bu yüzden çatışma halindedirler. Bu çatışma, ayrı sınıfların temsilcisi olmadıkları halde kongrede Yeminliler'e DP'lileri karşı karşıya getirmiştir. Ve DP ekibi, Yeminlilere karşı Ümmetçileri desteklemişlerdir. Ancak bu destekler, ittifaklar, sonucu değiştirmemistir. Zira emperyalizm Yeminlilerden şimdilik memnundur ve Ümmetçileri henüz yedek ekip olarak görmekte devam etmektedir.

Bunun nedenlerinden en önemlisi, herhalde ülkemizde gelişen anti-emperyalist akım karşısında küçük burjuva bürokrasisini tarafsızlaştırmak veya hiç olmazsa tam karşısına a'mamaktır. Zira Türkiyede bürokrasinin devrimci çizgisi henüz lâisizm-şeriatçılık çizgisini aşabilmiş değildir.

Emperyalizmin bu taktiği, yani orduyu tarafsızlaştırma hareketi acaba muvaffak olacak mıdır? Sanmıyoruz.

Devrimci gençlerin tahliye talepleri reddedildi

Amerikan e'çisi CIA ajanı Kommer'in gelişti sırasında protesto gösterileri yaptıkları için, tutuklanan devrimci öğrencilerin itirazları reddedilmiştir. Sultanahmet cezaevinde 11. günlerini dolduran Deniz Gezmiş, Mustafa Gürkan ve arkadaşları devrimci gençler ve kuruluşlar tarafından ziyaret edilmekte ve ihtiyaçları giderilmektedir. Bu arada Gazetem'z ve Demokratik Devrim Derneği de gençleri ziyaret etmiştir. Bilindiği gibi Deniz Gezmiş Demokratik Devrim Derneği

Merkez Yönetim Kurulu üyesidir.

Kommer'in geliştiyle ilgili protestolar durulmuş değildir. Ankara üniversitesi öğretim üyeleri ve öğrenci kuruluşları birer bildiri yayımlayarak, Cumhurbaşkanını Sunay'ı Amerikan e'çisinin itimatnamesini kabul etmemeye çağırılmışlardır.

Gençlerden ve ilerici aydınlardan gelen tepkinin zamanla artacağı beklenmektedir.

Siyasî haklar nasıl alındı?

Nusret Çakın

Başbakan ve AP Genel Başkanı Süleyman Demirel yanında yardımcısı Talât Asal olduğu halde AP Genel Merkezinden çıkarken yanına iyi giymiş orta yaşlı bir adam yaklaştı yavaş bir sesle: «Sayın Başbakanım beyefendi sizleri bekliyorlar» dedi. Eğildi önünde Demirel'in ve kalabalık arasında kayboldu gitti. Demirel eğildi Asal'ın kulağına bir şeyler söyledi sinirli bir edayla arabasına binerek Çankaya'ya yöneldi... Başbakan'ın canının bir şeye sıkıldığı her halden belli oluyordu...

Başbakanın yanında bulunan orta yaşlı iyi giymiş adam yakındaki bir telefon kulübesine giderek 17 21 24 nolu telefonla konuşmaya başladı: «Beyefendi, Sayın Başbakan yanında yardımcısı Talât Asal olduğu halde geliyorlar» dedi telefonu kapattı başkent kalabalığına karışarak gözden kayboldu...

Bir telâş başladı Çankaya'daki evlerin birinde... Sayın Başbakan gelecekti... Da kıkıllar geçti derken saatler geçti ve sayın Başbakan gelmedi... Evde sinirli bir hava esiyordu. Yanındakilerin «Beyefendi» dedikleri gözlüklü şişman adam kızına döndü; arkadaşlar toplantıya başlasınlar. Gelmiyeceğini biliyordum. Amma bir gün mutlaka gelecektir» dedi...

Ve sayısı elliyi aşan delege ve parlamenterler uzun bir masanın etrafında oturarak son durumu müzakere ettiler...

Anlattığımız olay geçtiğimiz haftanın ortalarında Başkent Ankara'da AP Genel Kurul toplantısından bir gün önce cereyan etmişti. Olayı izleyen ve Bayara yakınlığı ile bilinen eski bir gazetecinin söylediğine göre Başbakan Demirel Bayar ile görüşmek istemiş Kasım ayının 28 inde Perşembe akşamı saat 21.15 te Bayar'ın kızı Nilüfer Gürsoy'un evinde görüşmek üzere randevu verilmiştir. Ancak randevu saati geçtiği halde Demirel AP Genel Merkezindeki işlerinin çokluğunu bahane ederek toplantıya gitmemiştir. Bunun üzerine Bayar kendisine yakın olduğu bilinen eski bir emniyet mensubunu Demirel'e göndererek randevusunu hatırlatmıştır. Demirel'i tam kapıdan çıkarken yakalayabilen Bayar'ın temsilcisi Başbakan ile görüşmüştür. Söylendiğine göre Demirel gidiyorum dediği halde sözünde durmayarak bilinmeyen bir yere gitmiştir.

Bayarın kızı Gürsoy'un evinde delegeler toplantı halinde iken isim açıklanmayan ve Demirel'in sağ kolu olarak bilinen bir AP yöneticisi gelerek toplantıya katılmıştır. Toplantıda bulunanların belirttiğine göre bu yetkili Bayar'a büyük iltifatlarda bulunmuş fakat Bayar kendisine yüz vermemiştir. Ancak AP yetkilisinin telefonla Demirel'e konuşmasını

dan sonra aradaki buzlar erimmiş elektrikli hava yerini bahara çevirmiştir.

Neler konuşuldu neler ileri sürüldü... Kapalı kapılar arkasında yapılan bu konuşmaları bilmek olanaksız. Ancak toplantıda bulunanların sonradan anlattıklarına göre Başbakan Demirel eski DP'li lerin siyasî haklarının geri verilmesi lehindeki bir önerenin genel kurula sunulmasına razı olmamıştır.

Demirel'e göre «böyle bir önerge Anadolu'dan gelen delege'ler tarafından kabul edilebilir ancak bundan sonra AP'nin başı derde girer. İnönü var Sunay var... 27 Mayıs ilkelerine her Atatürkçü gibi dört elle bağlı olan Ordu var gençlik var, üniversite var, var oğlu var...

BAYAR'IN TAKTİĞİ DEĞİŞİYOR

Çıkar yol olmadığını gören eski Cumhurbaşkanı Bayar toplantıya katılan, Başbakan Demirel'in mutemet elçisine sunuları söylemiştir:

«Benim hiç bir siyasî ihtirasım yoktur. Ne ben ne de arkadaşlarım siyasete yeniden karışmayacaklardır. Ben ve arkadaşlarım alınmaya sürülen vatan hainliği lekесinin kaldırılmasını istiyoruz. Vatan haini olarak ölmek istemiyoruz. Bayar'dan bu vaadi alan Demirel'in elçisi, mal bulmuş mağribi gibi derhal telefona koşmuş ve Başbakanına Bayar'ın vaadını tekrarlamıştır. Demirel yapılacak başka bir işlem olmadığını anlayınca bile bu oyuna gelmiş ve «Siyasî hakların geri verilmesi» yolundaki önerenin kongreye sunulmasına razı olmuştur.

Bayar'ı yakından tanıyan tarafsız gözlemciler, Bayar'ın ve hele hele arkadaşlarının siyasete karışmayacakları şeklindeki vaadlere kargaların b'le geleceğini belirtmekten kendilerini alamamışlardır.

Kongrenin son gününde verilen 439 imzalı bir önerge ile eski DP ilere siyasî haklarının geri verilmesi konusunda Genel Merkeze yetki verilmiştir.

SUNAY İŞE KARIŞIYOR

Kongreden sonra Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, Demirel'i çağırarak kendisini dinlemiştir. Köşk çevrelerinden sızan haberlere göre, Sunay Demirel ile yaptığı konuşmada siyasî haklar konusundaki endişelerini söylemiş ve «Bu gidişin sonu nereye varacaktır» demiştir.

Demirel sayın Cumhurbaşkanına ne diyecektir, daha doğrusu ne diyebilecektir, bilemeyiz ama, şimdi yediden yetmişe herkes bir'birine sorup durmaktadır... Büyük Kongrede a'man ve devrimci çevrelerce KARŞI İHTİLAL BAŞLANGICI olarak nitelenen karardan sonra bu gidişin sonu nereye varacaktır...

Bu gidişin sonunun nereye varacağını neler olacağını geçmişten ders almasını bilenler gayet iyi bilmektedirler... Görevim mevla nevlər...

Demokratik Devrim Derneği bildirisini

Demokratik Devrim Derneği son olaylarla ilgili aşağıdaki bildirisini yayınlamıştır:

«1968 ders yılı üniversitelerde gene boykotlarla başladı. Son yıllarda gurur duyarak görüyoruz ki üniversiteli gençler, sorumluluklarını anlayan yurtseverler olarak memleket meselelerine sahip çıkmaktadırlar. Memleketimizin bağımsızlığı, demokratik hakların elde edilmesi, eğitimde devrim yapılması, kısacası daha iyi bir Türkiye uğruna mücadeleyi, üniversiteli gençler, kendilerine amaç edinmişlerdir.

Ancak siyasî iktidar, üniversite çevrelerinde gelişen bu olumlu durumu baltalamak için bazı tedbirlere başvurmaktan geri kalmamaktadır. Bunlardan bir tanesi de yeni üniversiteler açmak, mevcutları genişletmek dururken, yerine üniversite muadili özel yüksek okullar açılmasını teşvik etmektir. Türkiye'de öğretim üyesi sayısı belirli olduğuna göre, açılan bütün özel yüksek okullar üniversite aleyhine gelişmektedir. Öğretim üyelerinin bir kısmı, daha çok para veren özel okullara kaymakta, vaktinin bir çoğunu oraya harcamaktadır. Eğitim ihtiyaçlarını tam olarak karşılamaktan aciz olan üniversite öğretim kadrosu, böylelikle büsbütün zayıflatılmaktadır.

Sadece paralı öğrencilerin okuyabildiği bu özel yüksek okullar, memleketimizde yeni bir ticaret şekli olarak ortaya çıkmıştır. Kabiliyetlerine bakmadan yalnız paralı olanları yetiştirmek iddiasında olan bu özel okullar, okuması oranın, fakir halk çocuklarından varlıklı aile çocuklarına doğru kaydırmaktadır. Okumayı bir imtiyaz şekline sokan bu durum Anayasaya aykırıdır.

Her sene üniversite'ere giremeyenlerin miktarı artarken, fakir ve geri kalmış ül kemizin eğitim işlerinden sorumlu olan bir şahıs kalkıp bu öğrenciler için «özel okullara girsinler» diyebilmektedir. Bütün bu söz ve davranışlar, siyasî iktidarın halka karşı tutumunu açıkça ortaya koymaktadır.

Halk çocuklarının okuma imkânlarını gitgide daraltan, öğrenimde eşitsizliği sağlayan, demokrasi ilkelerine ve Anayasaya aykırı bu durum ortadan kaldırılmak; özel okullar devletleştirilmelidir.

Derneğimiz, üniversite gençliğinin özel okullara karşı giriştiği boykot hareketini aynı zamanda üniversite'lerin iler de kapanmasına engel olacak bir çaba saydığımız bildirir ve bu şerefli mücadeleyi destekler.»

Demokratik Devrim Derneği

Genel Başkanı

Dr. Kemal İşler

Aşağıda okuyacağınız yazı

Amerika'da yayınlanmakta olan bağımsız sosyalist «Monthly Review» dergisinin

Regis Debray'ın «Devrimde Devrim» adlı kitabının

çeşitli kalemlerden eleştirisine ayrılmış bir özel sayısından

öz etlenmiştir.

Aynı dergi bir yıl evvel de, yine bir özel sayı halinde

«Devrimde Devrim» in

İngilizce olarak tam metnini yayınlamıştı.

ideoloji

Debray: Güç ve Gü

Regis Debray'ın «Devrimde Devrim» adlı kitabının anlamını tam kavramak için, eskilerin unutmaya başladıkları ve gençlerin de belki hiç okumadıkları bazı gerçekleri hatırlamak gerek.

İki Dünya savaşı arasında Rus devrim; ve bu devrimden doğan Sovyet uluslararası devrimci hareket içerisinde hâkim durumdaydı. Dünyanın en geniş memleketindeki başarı, Lenin'e ve Bolşevik partisine, o güne kadar görülmemiş, rakip kabul etmeyen bir prestij ve otorite sağladı. Devrimci sosyalistler her yerde, bu partiye aynen benzer şekli'de teşkilatlanmış partiler kurmaya çalıştılar. Bunu gerçekleştirmek için birleşip Üçüncü Enternasyonal (Komintern'i) kurdular. Bu kuruluş, üyelerine emirler yayınlıyan ve kabul ettirebilen, dünya devriminin genel karargâhı sayılmıştı. Kuruluşundan başlayarak ve bütün hayatı boyunca, (1919 - 1943) Komintern, aslında Sovyetler Birliği Komünist Partisinin denetiminde idi; ve dünya komünist hareketinin en büyük politik ve doktriner otoritesi haline gelmişti. Hiç bir parti, Enternasyonalde oy sahibi olmadan komünist sayılamazdı, ve böyle bir partinin üyesi olmıyan da, komünist olarak kabul edilmezdi. Enternasyonalin kuruluşu ve ideolojik yapısı o kadar güçlüydü ki bir devrimcinin bunun dışında aksiyona girmesi imkânsız gibiydi. Ve buna teşebbüs edenlerin en kuvvetli grubu olan Troçkistler bile bu kuruluşun yapısını en ufak noktasına kadar taklide mecbur kalarak, zımnen onu takdir etmişlerdir.

Harp esnasında Sovyetler Birliği ile Batılı emperyalistler arasında zorunlu bir ittifak kurulunca, Stalin, 1943'de Komintern'i feshetmişti. Ama bu kuruluşun düşünce ve hareket tarzı löylesine kök salmıştı ki, böy'e idarî değişiklikler artık tesirli olamazdı.

Katı bir birlik hâkimdi harekete: Her üyenin merkezce tâyin edilen Parti Hattı'na itirazsız itaati isteniyordu, ve her farklı görüş, ya yanılığın itirafıyla veya ihraçla neticeleniyordu.

İkinci Dünya Savaşıyla beraber küremizin her tarafında patlıyan ayaklanmaların etkisiyle bu durum değişmeğe başladı. 1944 ile 1950 yılları arasında yer alan ve sosyalist bloku, 200 milyonluk bir tek sosyalist devletken, bir milyardan fazla nüfusu olan bir düzine kadar memleket haline getiren devrimler ve sosyalist dönüşümler, şüphesiz, o güne kadar Enternasyona'ne ve Sovyetler Birliğine bağlılığını ilân eden komünist partilerin ilişkileri sadece bir tek partinin iktidarda olduğu zamanlardaki gibi ilamazdı. Yugoslavva ile öteki Doğu Avrupa sosyalist devletleri arasındaki kopma (1948), eski sisteme i-

nin i'k darbedir. Fakat tabii, asıl önemli olan, SSCB ile Çin arasında 1920'lerde, 1930'larda yavaş yavaş kaynamağa başlayan ve 1960'larda sert tartışmalar halinde en yüksek noktasına varan ihtilâftı. Gerçekte eski sistemin yıkıldığını gösteren yalnız Yugoslavva ve Çin olayları değildir. 1950'lerde başlayarak öteki Doğu Avrupa devletleri de gittikçe artan bağımsızlık belirtileri göstermişler ve Asya'nın iktidardaki (Kuzey Kore ve Kuzey Vietnam) komünist partileri de Çin'i takip ederek, ama yerine Çini koymak temayülünü göstermeden Moskova'nın vesayetini reddetmişlerdi. İki dünya savaşı arasında komünizmin yekpare (monolitik) bir görünüşü varken bugün geriye dönüş imkânı bir çokmerkezlilik ortaya çıkmıştır.

Yine de, komünist partilerin ilişkilerin de bir şeyler değişmekle beraber, hareketin ideolojisi bir devamlılık göstermiştir. Her parti kendini memleketinin devrimci güçlerinin tek «meşru» temsilcisi saymağa devam etmiş ve aynı zamanda o memlekette Marxist - Leninist partinin kendisi olduğunu kabul etmişti. Yani, başka bir deyimle, Komintern'in bu partilere kırk - ellî yıl evvel bahsetmiş olduğu mesruluk - gerçek durum bu arada çok değişmiş olmakla beraber - devam ediyordu.

«Devrimci meşruiyet» diyebileceğimiz doktrine ilk defa başarı ile meydan okuyan Küba olmuştur. 1960'ın baharında, yani Fidel Kastro ve arkadaşlarının iktidara gelmelerinden iki yıl geçmeden biz şöy'e yazıyorduk:

«Türlü bahanelerle Küba Hükümetinin ve devriminin komünist niteliği hakkında yöneltilen ithamlar, aslında Küba Devriminin en önemli tarihi bir gerçeğini görmekten doğarlar: Yani, ilk defa - bugüne kadar, başka hiç bir yerde olmayan bir şey - gerçek bir sosyalist devrim komünist olmayan'ar tarafından gerçekleştirilmiştir! Bu şaşırıcı olayın önemini şimdiden kestirmemiz zor. Ama bunun, yalnız sosyal düşüncede değil, fakat devrimci eylemde de yeni yollar açacağına kimse şüphe edemez. (Küba: Bir Devrimin Anatomisi, sahife 154)»

Bu görüşlerin anlamı ancak birkaç yıl sonra meydana çıktı. Bunun böyle olmasının bir nedeni, Kübalı liderlerin gerçekten bir «sosyalist» devrim yaptıklarını ancak 1961'de anlamış olmaları, bir başka nedeni de, o yıllarda Sovyetlere büyük bir sevgi duyan Kübalıların o güne kadar kabul edilmiş komünist doktrin hakkında tartışma karmak gereksinmesini duymalarıydı. Hatta «mesruiyetçi» bazı çevreler, o güne kadar özde olan Sosyalist Halk Par-

tisi üyelerinin iktidardaki yeni partiye dahil edilmesiyle, Kübalı liderlerin «Devrimci Meşruiyet» kazandıklarını bile düşünmek istemişlerdi. Komünist partisinin idaresindeki Küba'nın, sosyalist kamptaki yerini kat'i olarak almışken, Küba'da kapitalizmin komünist olmıyanlar tarafından devrildiğinin ileri sürülmesi bir saçmalık gibi görünecekti. Böylece sosyalist devrimlerin ancak geleneksel komünist partileri tarafından gerçekleştirileceği fikri itibarını korumuş olacaktı.

Ama işler böyle gitmedi. Kremlin'in artık Lâtin Amerika'daki yeni devrimler'e ilgilenmediği Kübalılarca anlaşılınca, Sovyetlerle olan «balayları» sona ermiş oldu. Sovyetlerle aralarının açılmasını, Moskova çizgisinde olan öteki Lâtin Amerika komünist partileriyle de aralarının açılması izledi. Böylece Kübalı liderlerle ortodoks komünizm arasında içten içe var olan an'aşmazlık açığa çıktı ve gittikçe büyümeğe başladı.

Eğer Debray'ın «Devrimde Devrim» adlı kitabı bu çerçevede içinde gözönüne alınırsa, onun yalnızca devrimci taktiklerin bir el kitabı değil (ki birçok eleştirici bunu iddia etmiştir), fakat aynı zamanda ve birzede daha önemli olarak, Rus Devriminden beri komünist ortodoksluğunun temel taşı sayılan «Devrimci Meşruiyet» doktrininin bir inkârı olduğu görülecektir. Debray, Fidel'in şöyle dediğini söyler: «Lâtin Amerika'da devrimi kim yapacak?». Ve şöy'e devam eder:

«Fidel Kastro, açıkça, öncüsüz bir devrim olamayacağını söylüyor; bu öncü mutlaka Marxist - Leninist parti değildir diyor. Devrim yapmak isteyenlerin bu partilerden bağımsız, bir öncü kuvvet olarak teşkilatlanmaları hem hak'arı hem de görevleridir.

Genelleme zıt düşen doğruları yüksek ses'e söylemek cesaret işi oluyor. Yani demek istenen şudur: Öncü = Marxist - Leninist parti gibi bir metafizik denklem yoktur. Sadece belli bir görev - tarih içinde öncülük - ile belli bir örgüt - Marxist - Leninist bir parti - arasında diyalektik bir ilişki vardır. Bu ilişkiler tarihi zorunluktan doğar ve ona bağlı kalırlar. Dünya üzerinde mevcut parti'ler, dünyamızın diyalektik kalınlarına bağlıdır. Eğer hayat bulmuşlarsa aynı şekilde ölüp yeniden başka şekilde doğabilirler.» (sahife 98-99).

Debray burada (ve Devrimde Devrim, adlı kitabı boyunca) «Marxist - Leninist» derken Moskova çizgisinde olan Lâtin Amerika komünist partilerini

Türk Solu, imkân buldukça, bugünün dünyasında devrim konusunda ki çeşitli tezlerden ve bunların savunucuları arasındaki tartışmalardan, kendi görüşlerine tam olarak uymasa dahi, Türk okuyucusunu haberdar etmenin üzerine düşen bir görev olduğu inancındadır. Okuyucularımızın da katılımıyla canlı bir tartışma ortamının yaratılması bizi daha da çok sevindirecektir. Pek tabii olarak dergimiz de bu konularda kendi görüşlerini açıklayacaktır.

kastediyor. Ve onlara Marxist - Leninist derken bunu iltifat olsun diye söylemiyor. Bunu gözönüne alarak, onun Devrimci Meşruyet hakkındaki Ortodoks doktrine bütünüyle karşı çıktığını kabul edebiliriz. Küba Devrimi, pratikte kapitalizmin komünist olmayanlar tarafından yıkılabileceğini göstermiştir. Debray'ın kitabı, bu pratik hareketin ideolojik yönünü meydana getiriyor. Bu bakımdan gerçekten «Devrimde bir Devrim» yapmaktadır, ve haklı olarak da Küba modelini kul'atmaktadır. Eski-den durum ne olursa olsun, bugün artık dünyamızda imtiyazlı devrimciliğin anlamı kalmamıştır. Ve Debray'ın en büyük özelliği de bunu, hiç kelime oyunlarına dalmadan, açık ve cesaretle söylemesidir.

Debray, yalnız Devrimci Meşruyet hakkındaki ge'eneksel komünist doktrin; reddetmekle kalmıyor, gelecekteki Latin Amerika devrimleri için geçerli olacak kanun ve prensiplerini Küba deneyinden çıkarmaya çalışıyor. Debray'ın teorisi iki kısımda özetlenebilir:

Bir'ncisi: Latin Amerika devrim için hazırdır. Mevcut düzen Birleşik Devletler emperyalizm; tarafından desteklenen silâh'li kuvvetleri ile ayakta durmaktadır. Şu halde problem, bu silâhli kuvvetlerin nasıl yok edileceği ve iktidarın ele geçirilip yeni sosyalist toplumun kurulmasıyla başlamasında kendilerine düşeni yapmaları için kitlelerin nasıl hazırlanacağıdır.

İkincisi: Her iki problem de, Debray'ın iddialarına göre Küba'da olduğu şekilde çözümlenmelidir; yani bir gerilla foko'su kurup ve onu durmadan geliştirerek. Bu, herşeyden evvel, askerî bir harekettir, ama aynı zamanda devrimin şu üç çok önemli politik sorunlarının da üstesinden gelmektedir: (a) Bu mücadeleden bir politik ve öncü liderler kadrosu doğar. (b) Mevcut devletin silâhli kuvvetleri savaşta zorlanıp yenilir. Ve (c) gerilla savaşı halka politik bilinç kazandırır (Debray'ın benzetmesiyle gerilla, «büyük motoru» harekete getirecek olan «küçük motordur»; büyük motor da halkın kendisidir) ve böylelikle devrimin son perdesinin hazırlığı tamamlanmış olur. Son perde, genel bir grev veya artık müdafaasız kalan iktidar koltuklarını ele geçirmek ve tutmak üzere hareket eden bir şehirli ayaklanmasıdır.

Debray'ın meseleleri ele alış tarzı ve çıkardığı neticeler, bu konuda ihtisas sahibi olanlar tarafından eleştirilmektedir. Bizim burada yapmak istediğimiz bu tenkidleri, özetlemek veya sistematik bir hale getirmekten çok, Deb-

ray'ın kendisinin ve onu eleştirenlerin ortaya attıkları bazı soruları ele almaktadır. Bu soruların bir kısmı kolaylıkla cevaplandırılabilir, bir kısmına ise daha bir müddet cevap verilemeyecek ve üzerinde çalışmalar gerekecektir. Diğer ve en önemli bir kısmı ise ancak, Latin Amerika'daki devrimci eylem neticesinde cevaplandırılacaktır.

(1) Latin Amerika memleketleri veya onların önemli bir kısmı, Küba'nın 1950 lerde olduğu şekilde gerçekten, devrim için olgunlaşmışlar mıdır? Debray, olgunlaştıklarını kabul ediyor. Ama bu tezi destekleyecek delil ve ipuçlarını bize açık'lamıyor. Gayet tabii bu, hayatı önemi olan bir sorudur. Eğer olgunlaşmış değişimler, hemen bir devrime kalkışıp ye nilgiye sebebiyet verme yerine, devrimcilerin bunun hazırlığına girişmeleri gerekmez mi? Görülüyor ki, burada gerekli olan, somut sosyal şartların - ekonomik yapı, sınıflar arası ilişki'ler ve çatışmalar, sınıf ve tabakaların bilinç derecesi, vb. - Marksist açıdan derinliğine araştırılmasıdır. Debray yalnız bu konulardan bahsetmemekle kalmıyor, aynı zamanda bunun öneminden habersizmiş gibi susuyor.

(2) Bir soru da şöyle olabilir: 1950'ler de Kübayı devrime hazır hâle getiren ne olmuştur? Debray'ın imâ ettiği gibi yalnız sömürülme ve sefalet midir? Eğer böyleyse, insanlık tarihinin başından beri sürü toplum, devrime hazır bir hâle gelmeliydi! Yoksa Kübayı devrime hazır hâle getiren neden ekonomik, sosyal ve politik şartların bir sentezi olmasın? Eğer böyleyse, bu sentez neydi, ve bugünün Latin Amerika'sıyla benzer ve benzer olmayan yan'arı nelerdir?

(3) Küba'yı devrime hazırlayan nedenler bir yana, biz ayrıca Debray'ın Küba'da olup bitenleri doğru olarak anlayıp anlamadığını da araştırmalıyız. Kübalı Simon Torres ve Julio Aronde denemelerinde, bir çok meselede Debray'ın Küba devrimi üzerindeki izahlarından ayrı görüşte olduklarını açıklamışlardır. 1959'a kadar olan Küba devrim tarihi hakkında bilgi eksiklikleri gözönüne alınırsa - ki bunu Debray da kabul etmektedir - bu konuda kesin neticeler çıkarmak zor olmaktadır. Ama herhalde şunları kabul etmek akla yakındır: (a) Debray'ın görüşünün titizlikle e'e alınmasını gerektiği, ve (b) daha derin araştırmalar ve analizler yapılmadan, öteki memleketlerde uygulanacak bir devrim modeli olarak kabul edilmesinin doğru olmadığı.

(4) Debray'ın kitabı, Che'nin Bolivya'da sağlam bir geril'a foko'su kurma teşeb-

büsünün başarısızlıkla sonuçlanmasından evvel yazıldığı için, onu bu konuyu ele almamakla suçlayamayız. Ama Luis de la Puente liderliğinde 1965 de Peruda gerilla foko'ları kurma çabası ve bu Peru MİR'inin felâketle sonuçlanması meselesinde aynı şeyi söyleyemeyiz. Debray, bu Peru yenilgisinden söz eder fakat onu incelemeyiz. De la Puente'nin Küba'da uzun müddet kaldığı ve Küba deneyinden alınan dersleri uygulamak istediği bilindikten sonra, insan şunu sormadan edemiyor. Debray neden bu konuyu ele almaktan kaçtı? Acaba Peru'daki yenilgiyi incelerse, kendi teorisinin üzerine şüphe bulutlarını çekeceğinden korktuğu için mi? (Bolivya deneyinin de incelenmesi gerektiğini söylemek gereksizdir. Che'nin foko'sunun yok edilmesi Debray'ın teorisine bir darbe midir, yoksa başka hallerde önemli olmyacak neden'er yüzünden mi foko yok olmuştur?)

(5) Nasıl oluyor da Debray bir Marksist için çok ilkel olan şu hatayı yapıyor: Askerî yani politik yandan üstün tutuyor? Bazı kimselerin dağa çıkıp iyi bir şekilde savaşmaları neticesinde, politik bir öncü kuvvetin doğacağını, halkları harekete getirebileceğini ve sosyal bir devrim yapabileceklerine inancak kadar Marksizmi az mı biliyor Debray? Latin Amerika memleketlerinin ayaklanma tarihinin, fevkalâde iyi bir şekilde savaşmalarına rağmen hiç de böyle mucizeler yaratamamış kimselerle dolu olduğunu bilmiyor mu? (Emi'iano Zapata, Pancho Villa ve Augusto César Sandino hemen akla gelenlerdir) Marksizm ve tarih hakkında bu kadar derin bir cehaleti Debray'den bekleyemeyiz. Öyleyse, bunun izahını başka yerde aramalıyız. Bu, hiç söylemediği belki de kendisinin de farkında olmadığı bir kabulden ileri gelmektedir: Bu, Latin Amerikada günümüzde, başarılı bir devrim gerçekleştirmek için gerekli politik şartların, su yüzüne çıkmak için hazır beklediğinin kabuldür: Yani gerekli olan zorlukları yenernek ve sabırlı bir politik çalışmayla bu şartları yaratmak değil, mevcut şartları «su yüzüne» çıkarmaktır. Ve Debray'e göre bunu ancak geril'a hareketi (Gerilla foko'su) yapabilir. Foko bunu iki şekilde gerçekleştirir. Birincisi, yeter derecede politik bilinç sahip gençleri kendisine çekerek ve onları disiplinli bir kuvvet haline getirerek; ikincisi de halkı sinmiş durumda tutan, en başlıca neden olmasa bile, önemli bir etken olan korkuyu yok ederek. Bu yorum'a Debray'ın askerî yönü bu kadar büyütmesi bir kabahat sayılmaz. Onun demek istediği, verilen şartlar altında, belli bir askerî hareket - o durum için - gerekli olan politik harekettir.

(Devamı gelecek sayıda)

TİP'ten, bir oyuna getirilerek istifa zorunda bırakılan Niyazi Ağırnaslı'nın, partiden ayrışma nedenlerinin gerçek yüzü ilk kez Türk Solu okuyucularına yansıtılmıştı. Niyazi Ağırnaslı bu kez de sorularımıza cevap vererek, yeni açıklamalarda bulunmuştur. Bu ilginç açıklamaları okuyucularımıza iletmeyi faydalı bulduk.

Niyazi Ağırnaslı

Sorumlu Aybardır

SORU: Türkiye İşçi Partisi 3 üncü Büyük Kongresinde, Genel Başkan Mehmet Ali Aybar'ın keyfi ve kişisel davranışları ve Sosyalizm adına yaptığı büyük yanlışlar ve sapmalar ağır bir dille eleştirildi. Partinin tek Senatörü olarak beraber çalıştığınız dönemde de Aybar'ın bu tür davranışlarıyla karşılaştınız mı?

Genel Yönetim Kuruluna İzmir'de yapılan ilk büyük kongrede seçildim. Bu seçimden önce de, Partinin ilk ve tek Parlamento temsilcisi olduğum için, Genel Yönetim Kurulu ve bazı Merkez Yürütme Kurulu toplantılarına katılıyordum. Genel Başkanın Parti adına yaptığı konuşmaların Merkez Yürütme kurullarında hazırlandığını sanırdım ilk zamanlar. Genel Başkan imzasıyla ve ortak pazar konusunda yayınlanan bildiri üzerine işin böyle olmadığını öğrenmiş oldum. Aybar'ın imzasını taşıyan bu bildiri, yıldırımları Partinin üzerine çekti. Cumhuriyet Senatosunda ve Millet Meclisinde gündem dışı konuşmalarla Partiye hücum edildi. Bildiri, bilimsel açıdan tatmin edici bir açıklama olmaktan ziyade kışkırtıcı bir üslup taşıyordu. Parti, Millet Meclisinde temsil edilemediği için orada cevap vermek mümkün değildi. Adalet Partili Senatörlerin çıkardığı çeşitli güçlükler ve gürültüler arasında, gündem dışı söz almak ve konuşmak imkânını buldum. Üretim kalitesi ve hacmi bakımından da henüz doğuş halinde bulunan yerli sanayiimizin Avrupa ile boy ölçüşebilecek durumda olmadığını, Ortak pazara katılırsak milli sanayiimizin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu ve TİP bildirisinin milli endişelerle kaleme alınmış bir belge olduğunu, aslında sanayicileri temsil ettiğini iddia eden partinin nasıl olup da topyekün Millî Sanayii tehlikeye attığını anlamamın mümkün olmadığını belirterek gerekli cevabı verdim.

Radyoda ve basında iyi yansımamın da temine çalıştım. Sonra da İstanbul'a giderek Genel Merkezle temas ettim. Genel Başkan ve Merkez Yürütme Kurulundan 4-5 arkadaş vardı. Genel Merkez Ankara'ya alınmadığı sürece Parti Merkezi ile Senato çalışmaları arasında bulunması doğal olan ahengin devamlı surette tehlikede olacağını, her bakımdan bu taşınmanın zorunlu bulunduğunu belirterek Ortak pazar bildirisinin Ankara'da belgeler de incelenerek hazırlanmasının Parti görüşünü daha güçlü olarak yansıtacağını ve halbuki Merkez Yürütme Kurulunun hazırladığı bu bildirin zayıf sâdece tahrik edici olduğunu belirttim. Merkez Yürütme Kurulu üyelerinden bir zat, Aybar'ın arkasından bana işaretle ediyor ve konuşmamamı telkine çalışıyordu. Aybar'ın

karşısına kolay geçilemediğini, kötü bir tahakküm alışkanlığının alabildiğine beslendiğini sonraları birçok vesilelerle iyice anladım ve bununla mücadele eden hem sosyalist akımın tek temsilcisi olan parti ve hem de bizzat Aybar'ın yararına olacağını düşünerek öyle de hareket ettim. O gün Orhan Arsal «bu gibi konuşmaları ve bildirileri Genel Başkan bizim bilgimiz dışında yapar. Bunlardan biz de sonradan haberdar oluyoruz» dedi. Bu gibi davranışların ortak sorumluluk düşüncesiyle bağdaşmayacağını, bir tek kişinin omuzlarının bu yükü taşıyamayacağını, Merkez Yönetim Kurulunun müşterek sorumluluk prensiplerine ve yetkilerine titizlik göstermesi lüzumunu da belirtmeye çalıştım. Genel Başkanın cevapları olumsuz ve hırçındı.

SOSYALİZMDEN SAPMA KONUSUNDAKİ SORUYA GELİNE: Sayın Aybar, benim de Partide bulunduğum sırada, Fourier'ye, Proudhon'a muhabbetinden, orijinal sosyalizm tariflerinden henüz hiç bahsetmiyor, sosyalist literatüre ve gençlerin kitap okumalarına allerji duyduğunu göstermiyor,

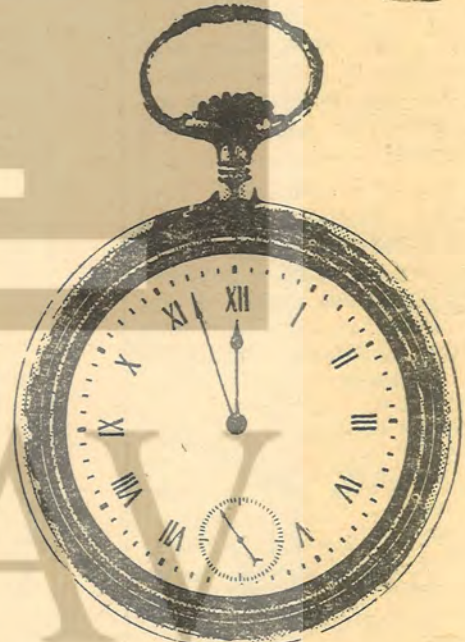
bu konularda susması sâdece aşırı ihtiyatkarlık sayılıyor ve çoğu kez takdirle karşılanan bu susma sebebiyle bu konularda tartışma da olmuyordu. Tartışmaları onun gıyabında Parlamento koridorlarında yapıyor ve onu savunuyorduk.

SORU: Günlük bir gazetede TİP'le ilgili yayımlar arasında, Aybar'ın Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerine açıklık kazandırma ve bu maddelerdeki cezaları azaltma yolundaki teşebbüslerine değinildi. Kanun tādilini o sırada ancak sizin vasıtanızla yapılabileceğine göre bu konuda temaslarınız oldu mu?

— Türk Ceza Kanununun 141. ve 142. maddelerine açıklık kazandırma ve cezaları hafifletme yolunda bir kanun teklifi vermeyi Aybar bana telkin etmiş ve bir metin müsveddesini de göstermişti. İstanbul'da, 15'e yakın bir arkadaş grubuyla bir akşam yemeğindeydik. «141 ve 142 nci maddelere toptan karşı olduğumuza göre bir değiştirme ve hafifletme teklifi bizden gelemez. Kusura bakmayın, ben böyle bir kanun teklifi yapamam» dediğimi sofrada bulunanlardan bir kısmının da benim görüşüme katıldıklarını, Mehmet Ali Aybar'ın da ısrar etmiyerek kâğıdı cebine koyduğunu hatırlıyorum. Akşam gazetesinde, Partinin İstanbul'daki gelişmeleri ve ihraçlarla ilgili bir tefrikada, bu madde'erin tādili için bir Hukuk Komitesi kurulduğundan bahsedildiğini ben de okudum. Ben bundan haberdar değilim. Adları geçen avukat arkadaşlar doğrusu, bu Aybar'ın cezaları hafifletme hususundaki müşfik görüşünü te'yid etmiş olur.

OKURLARA

- * PTT ile abone olan okurlarımız posta makbuzlarının arkasına açık adreslerini ve hangi sayıdan itibaren abone olduklarını yazmayı lütfen unutmasınlar.
- * İkinci yılda eski makbuzlar tamamen hükümsüzdür. Bu makbuzlardan elinde olan varsa, bunları gazete adresine göndermelerini önemle rica ederiz.
- * Yeni yılda abone'ler için 3 parçalı, sair gelirler için 2 parçalı makbuzlar kullanılmaktadır.
- * Hazırlanmakta olan Birinci Cilt (ilk 52 sayı) idarehanelerden alanlar için 50.— liradır. Taşradan istenirse posta masrafı aynı şekli'de ilâve edilir. Ciltler hazır olduğu zaman hemen ödemeli olarak göndermemizi isteyen okurlarımız şimdiden sıraya girebilirler.

Reklâm, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLÂM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad no 1, kat 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

Türk işçileri Amerikan mahkemelerinde yargılanıyor

Bahattin ALI

Türkiye'de üslenmiş ABD Silâhlı Kuvvetleri emrinde çalışan Türk işçilerinin, işverenle çıkacak ihtilâflarının çözümlenmesinde Türk mahkemeleri yetkili değildir. Bu yargıyı doğrulayan mahkeme kararları da mevcut bulunmaktadır.

Yalova — Karamürsel arasında iğinc bir yer vardır: ABD Hava üssü. Burada dokuzyüzlü aşkın Türk işçisi çalışır. Bunların öğle yemeklerini rahatça yiyebilecekleri bir yemekhane bile yoktur. Ama Amerikalılar binbirgece masallarındaki gibi yaşarlar. Hep yukarıdan bakarlar bizimkilere, horlar. Ve bizimkiler, ceplerinde Amerikan sigaraları ile dolaşmaktan tuhaf, aşağılık bir gurur duyarlar.

«Türkiye'de üs yok, tesis vardır ve de bu tesisler NATO çerçevesi içinde müşterek savunmayla ilgilidir» diyenler sözkonusu üssün kapısına geldiklerinde hemen Amerikan bayrağının yanında Türk bayrağının dalgalandığını görecektir. Oysa NATO'nun özel bir bayrağı bulunmaktadır ki burada bu bayrağa rastyamazsınız.

Etrafı dikenli tellerle çevrili binlerce dönümlük bu güzel yurt kıyısının boynunda YASAK BÖLGE levhası asılmıştır. İkili anlaşmaları hâlâ gözden geçirmekte olanlar, ne yazık ki bu yasak bölgeye giremezler. Zamanın bir genel kurmay başkanı bu gibi laflara pek içerlediğinden gerekli haberi ilgililere verdikten sonra üsse geldi. İlk iş olarak da bayrakların duruş şeklindeki ufak bir değişiklik yaptı. Emri derhal yerine getirildi. İşçilerimiz «ne erkek adam» diyerekten övündüler. Genel Kurmay Başkanımız ise NCO (Subay Kulübü) kulüpte kendisine ikram edilen viskiyi içmeğe gitti.

İşçilerimiz övünçlerinden dört köşe olurken, Türkiye İşçi Partisinin başındaki çatlak, ur halini aldı. Siyah gözlük'ü, sarımtırak sendikacılar bu çatlağı çevrelerinde aydın — işçi çekişmesi şeklinde yansıtmaya kalktılar. Sendikacıların galip geldiği varsayılan TİP de böylece «güler yüzlü sos ya istler» marşı koro halinde söylenmeğe baslandı.

Şu sıralarda, baba iktidar partisinin başına yine Süleyman Demirel oturdu. Muhalefetin ana partisi ise NATO ile halvet olmak üzeredir.

İşte bu iç açıcı (!) politik ortam içinde üslerde çalışan Türk işçileri Park Otelde «icrayı faaliyet eden» ABD silâhlı kuvvetleri mahkemesinde yargılanmaktadır.

Gerçekten 1967 yılında «Amerika Birleşik Devletleri Silâhlı Kuvvetleri Ücret İtirazları İnceleme Komisyonu» adında bir yargı organı faaliyete geçmiştir. Yetkisini nereden aldığı bilinmeyen bu mahkemenin kuruluşu şöyledir:

Başkan: Yarbay C. J. Lewis

Üye : Dr. Hicri Fişek

Üye : Bay Halil Tunç

Üye : Bay James D. Thrasher

Üye : Yarbay Hugh G. Harkins

Sekreter: Bn. Esther B. Barnes

Mahkemenin toplantı yeri PARK OTEL'dir. Türk işçilerinin ücretlerine dair itirazları inceleyip karar verecek olan komisyonda iki Türk üyenin bulunmasını neş'eyle karşılamamak elde değil. Yabancı-yerli karması mahkemece alınan kararların mahiyeti üzerinde durmağa değmez. Önemli

olan ABD silâhlı kuvvetlerinin hangi yetkiye dayanarak böyle bir eyleme girişmiş olmalarıdır. İlgililer, durumu kamu oyuna açıklamak zorundadırlar. Dünyanın hiç bir devletinde işitilmemiş bir olgu ile karşılaştığımızı itiraf etmek zorundayız.

Yarbay C. J. Lewis imzasını taşıyan bir be'gede aynı şunlar yazılıdır:

«Sayın Bay Uzun,

1. ABD silâhlı kuvvetleri ücret itirazları İnceleme Komisyonu bir toplantı yaparak itirazınızla ilgili olarak bir duruşma yapmayı kararlaştırmıştır.

2. Bu duruşma ABD Silâhlı Kuvvetleri Ücret İtirazlarını İnceleme Komisyonu huzurunda 13 Temmuz 1967 günü saat 09.45 de İstanbul'da, Park Otel'de yapılacaktır.

3. Bu duruşmada bizzat bulunmanız gerekmektedir. Aksi halde bir ikinci şahsı sizi duruşmada temsil etmeğe yazılı olarak selâhiyetli kılabilirsiniz. Bu yazının noterden tasdikli olması ve duruşma gününden evvel veya o gün Komisyona verilmesi gerekir.

Komisyon huzurundaki duruşmada şahitlerinizi dinletebilirsiniz. Bu takdirde şahitlere duruşma günü, saati ve yerini bildirmek sizin vazifenizdir.

4. Komisyon huzurunda yapılacak duruşma sırasında ne gibi haklara sahip olduğunuzu anlayabilmeniz için Usul Kurallarını dikkatle okumanız lâzım olduğunu bildiririz.»

Belgenin incelenmesinden çıkan sonuçta gelince:

1. Türkiye'de üslenmiş ABD silâh'ı kuvvetleri emrinde çalışan Türk işçilerinin, iş-

verenle çıkacak ihtilâflarının çözümlenmesinde Türk Mahkemeleri yetkili değildir.

Nitekim, bu yargıyı kuvvetlendiren mahkeme kararları da mevcut bulunmaktadır. Gerçekten, İş Dâvalarına Bakmakla görevli Karamürsel Asliye Hukuk Hâkimliği, ABD Silâhlı Kuvvetleri nezdinde çalışan işçilerin açtıkları dâvalara yetkisizlik nedeniyle bakamayacağına karar vermiş ve bu karar Yargıtayca da onanmıştır.

2. Komisyonda iki Türk üyenin bulunması mahiyeti itibariyle göstermelidir. Biz Türk üyelerin, çalışmaları karşılığı o'arak Amerikalılardan aldıkları yövmiyeyi merak etmekteyiz.

3. Belgeden, belirli usul kurallarının varlığı açıkça anlaşılabilir. Beraber bu kuralların Türk Usul kuralları mı yoksa ABD usul kuralları mı olduğu anlaşılmamaktadır.

4. Mahkemede her türlü delil ikamesi mümkündür.

5. Komisyon bir karar organıdır ve verdiği kararlar kesindir. Bu kararları uygulamaya Amerika Birleşik Devletleri Silâhlı Kuvvetleri yetkilidir.

Şimdi, Park Otelde kurulu yabancı-yerli karması bir mahkemeyi gözlerinizin önüne getiriniz. Geniş ve ışıklı salonlar, tüylü halılarla süslü merdivenler ve bizim hak aramaya giden işçimiz... Yurdumuzda adalet dağıtmak yeteneğini kendisinde görenler, devlet içinde devlet kurmuş gibidirler. Bu halî biz adli kapitülasyonlar şeklinde nitelemekteyiz. Ve bağımsızlığımıza gölge düşürdüğü kanısındayız.

Yanda
fotokopisini
gördüğünüz
mektup
Amerikan
mahkemesi
tarafından
bir Türk
işçisine
gönderilmiştir.
Mektubun
türkçesini
yazıda
bulacaksınız.

UNITED STATES FORCES
PAY REVIEW APPEALS COMMISSION

Mr. Mehmet Uzun
TUSLOG, Def 95
Karamürsel, Turkey

Dear Mr. Uzun:

1. The United States Forces Pay Review Appeals Commission has met and determined that you will be granted a hearing on your appeal.

2. The hearing on your appeal before the US Forces Pay Review Appeals Commission will be held in Istanbul, Turkey, on 13 July 1967 at 0945 hours at the Park Hotel.

3. You must personally appear at the hearing. In addition, you may be represented by anyone designated by you in writing. Such designation must be notarized and must be delivered to the Commission on or before the date of the hearing. You may call witnesses you desire to appear before the Commission. It is your responsibility to notify such witnesses of the date, time and place of the hearing.

4. You should review carefully the Rules of Procedure as you fully understand your rights during the hearing before the Commission.

Sincerely,
C. J. LEWIS, Lt. Col, USAF
Chairman

cc: H. W. Jabatone
IS Forces

TİP'ten, bir oyuna getirilerek istifa zorunda bırakılan Niyazi Ağırnaslı'nın, partiden ayrılış nedenlerinin gerçek yüzü ilk kez Türk Solu okuyucularına yansıtılmıştı. Niyazi Ağırnaslı bu kez de sorularımıza cevap vererek, yeni açıklamalarda bulunmuştur. Bu ilginç açıklamaları okuyucularımıza iletmeyi faydalı bulduk.

Niyazi Ağırnaslı

Sorumlu Aybardır

SORU: Türkiye İşçi Partisi 3 üncü Büyük Kongresinde, Genel Başkan Mehmet Ali Aybar'ın keyfi ve kişisel davranışları ve Sosyalizm adına yaptığı büyük yanlışlar ve sapmalar ağır bir dille eleştirildi. Partinin tek Senatörü olarak beraber çalıştığımız dönemde de Aybar'ın bu tür davranışlarıyla karşılaştınız mı?

Genel Yönetim Kuruluna İzmir'de yapılan ilk büyük kongrede seçildim. Bu seçimden önce de, Partinin ilk ve tek Parlâmento temsilcisi olduğum için, Genel Yönetim Kurulu ve bazı Merkez Yürütme Kurulu toplantılarına katılıyordum. Genel Başkanın Parti adına yaptığı konuşmaların Merkez Yürütme kurullarında hazırlandığını sanırdım ilk zamanlar. Genel Başkan imzasıyla ve ortak pazar konusunda yayınlanan bildiri üzerine için böyle olmadığını öğrenmiş oldum. Aybar'ın imzasını taşıyan bu bildiri, yıldırımları Partinin üzerine çekti. Cumhuriyet Senatosunda ve Millet Meclisinde gündem dışı konuşmalarla Partiyi hücum edildi. Bildiri, bilimsel açıdan tatmin edici bir açıklama olmaktan ziyade kışkırtıcı bir üslup taşıyordu. Parti, Millet Meclisinde temsil edilemediği için orada cevap vermek mümkün değildi. Adalet Partili Senatörlerin çıkardığı çeşitli güçlükler ve gürültüler arasında, gündem dışı söz almak ve konuşmak imkânını buldum. Üretim kalitesi ve hacmi bakımından da henüz doğuş halinde bulunan yerli sanayiimizin Avrupa ile boy ölçüşebilecek durumda olmadığını, Ortak pazara katılırsak millî sanayiimizin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu ve TİP bildirisinin millî endişelerle kaleme alınmış bir belge olduğunu, aslında sanayicileri temsil ettiğini iddia eden partinin nasıl olup da topyekûn Millî Sanayii tehlikeye attığını anlamamın mümkün olmadığını belirterek gerekli cevabı verdim.

Radyoda ve basında iyi yansımamın da temine çalıştım. Sonra da İstanbul'a giderek Genel Merkezle temas ettim. Genel Başkan ve Merkez Yürütme Kurulundan 4-5 arkadaş vardı. Genel Merkez Ankara'ya alınmadığı sürece Parti Merkezi ile Senato çalışmaları arasında bulunması doğal olan ahengün devamlı surette tehlikede olacağını, her bakımdan bu taşınmanın zorunlu bulunduğunu belirterek Ortak pazar bildirisinin Ankara'da belgeler de incelenerek hazırlanmasının Parti görüşünü daha güçlü olarak yansıtacağını ve halbuki Merkez Yürütme Kurulunun hazırladığı bu bildirinin zayıf sâdece tahrik edici olduğunu belirttim. Merkez Yürütme Kurulu üyelerinden bir zat, Aybar'ın arkasından bana işaretler ediyor ve konuşmamamı telkine çalışıyordu. Aybar'ın

karşısına kolay geçilemediğini, kötü bir tahakküm alışkanlığının alabildiğine beslendiğini sonraları birçok vesilelerle iyice anladım ve bununla mücadele eden hem sosyalist akımın tek temsilcisi olan parti ve hem de bizzat Aybar'ın yararına olacağını düşünerek öyle de hareket ettim. O gün Orhan Arsal «bu gibi konuşmaları ve bildirileri Genel Başkan bizim bilgimiz dışında yapar. Bunlardan biz de sonradan haberdar oluyoruz» dedi. Bu gibi davranışların ortak sorumluluk düşüncesiyle bağdaşmayacağını, bir tek kişinin omuzlarının bu yükü taşıyamayacağını, Merkez Yönetim Kurulunun müşterek sorumluluk prensiplerine ve yetkilerine titizlik göstermesi lüzumunu da belirtmeye çalıştım. Genel Başkanın cevapları olumsuz ve hırçındı.

SOSYALİZMDEN SAPMA KONUSUNDAKİ SORUYA GELİNE: Sayın Aybar, benim de Partide bulunduğum sıra arda, Fourier'ye, Proudhon'a muhabbetinden, orijinal sosyalizm tariflerinden henüz hiç bahsetmiyor, sosyalist literatüre ve gençlerin kitap okumalarına allerji duyduğunu göstermiyor,

bu konularda susması sâdece aşırı ihtiyatkarlık sayılıyor ve çoğu kez takdirle karşılanan bu susma sebebiyle bu konularda tartışma da olmuyordu. Tartışmaları onun gayabında Parlâmento koridorlarında yapıyor ve onu savunuyorduk.

SORU: Günlük bir gazetede TİP'le ilgili yayınlar arasında, Aybar'ın Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerine açıklık kazandırma ve bu maddelerdeki cezaları azaltma yolundaki teşebbüslerine değinildi. Kanun tâdili o sırada ancak sizin vasıtanızla yapılabileceğine göre bu konuda temaslarnız oldu mu?

— Türk Ceza Kanununun 141. ve 142. maddelerine açıklık kazandırma ve cezaları hafifletme yolunda bir kanun teklifi vermeyi Aybar bana telkin etmiş ve bir metin müsveddesini de göstermişti. İstanbul'da, 15'e yakın bir arkadaş grubuyla bir akşam yemeğindeydik. «141 ve 142 nci maddelere toptan karşı olduğumuza göre bir değiştirme ve hafifletme teklifi bizden gelemez. Kusura bakmayın, ben böyle bir kanun teklifi yapmam» dediğimi sofrada bulunanlardan bir kısmının da benim görüşüme katıldıklarını, Mehmet Ali Aybar'ın da ısrar etmiyerek kâğıdı cebine koyduğunu hatırlıyorum. Akşam gazetesinde, Partinin İstanbul'daki gelişmeleri ve ihraçlarla ilgili bir tefrikada, bu madde'erin tâdili için bir Hukuk Komitesi kurulduğundan bahsedildiğini ben de okudum. Ben bundan haberdar değilim. Adları geçen avukat arkadaşlar doğrusu, bu Aybar'ın cezaları hafifletme hususundaki müşfik görüşünü te'yid etmiş olur.

OKURLARA

- * PTT ile abone olan okurlarımız posta makbuzlarının arkasına açık adreslerini ve hangi sayıdan itibaren abone olduklarını yazmayı lütfen unutmasınlar.
- * İkinci yılda eski makbuzlar tamamen hükümsüzdür. Bu makbuzlardan elinde olan varsa, bunları gazete adresine göndermelerini önemle rica ederiz.
- * Yeni yılda abone'ler için 3 parçalı, sair gelirler için 2 parçalı makbuzlar kullanılmaktadır.
- * Hazırlanmakta olan Birinci Cilt (ilk 52 sayı) idarehanelerden alanlar için 50.— liradır. Taşradan istenirse posta masrafı aynı şekli'de ilâve edilir. Ciltler hazır olduğu zaman hemen ödemeli olarak göndermemizi isteyen okurlarımız şimdiden sıraya girebilirler.

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLÂM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad no 1, kat 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

Türk işçileri Amerikan mahkemelerinde yargılanıyor

Bahattin ALI

Türkiye'de üslenmiş ABD Silâhlı Kuvvetleri emrinde çalışan Türk işçilerinin, işverenle çıkacak ihtilâflarının çözümlenmesinde Türk mahkemeleri yetkili değildir. Bu yargıyı doğrulayan mahkeme kararları da mevcut bulunmaktadır.

Yalova — Karamürsel arasında iğnç bir yer vardır: ABD Hava üssü. Burada dokuzyüzlü aşkın Türk işçisi çalışır. Bunların öğle yemeklerini rahatça yiyebilecekleri bir yemekhane bile yoktur. Ama Amerikalılar binbirgece masallarındaki gibi yaşarlar. Hep yukarıdan bakarlar bizimkilere, horlar. Ve bizimkiler, ceplerinde Amerikan sigaraları ile dolaşmaktan tuhaf, aşağılık bir gurur duyarlar.

«Türkiye'de üs yok, tesis vardır ve de bu tesisler NATO çerçevesi içinde müşterek savunmayla ilgilidir» diyenler sözkonusu üssün kapısına geldiklerinde hemen Amerikan bayrağının yanında Türk bayrağının dalgalandığını görecektirler. Oysa NATO'nun özel bir bayrağı bulunmamaktadır ki burada bu bayrağa rastlayamazsınız.

Etrafı dikenli tellerle çevrili binlerce dönümlük bu güzel yurt kıyasının boynunda YASAK BÖLGE levhası asılıdır. İki tane anlaşmaları hâlâ gözden geçirmekte olanlar, ne yazık ki bu yasak bölgeye giremezler. Zamanın bir genel kurmay başkanı bu gibi lâflara pek içerlediğinden gerekli haberi ilgililere verdikten sonra üsse geldi. İlk iş olarak da bayrakların duruş şeklindeki ufak bir değişiklik yaptı. Emri derhal yerine getirildi. İşçilerimiz «ne erkek adam» diyerekten övündüler. Genel Kurmay Başkanımız ise NCO (Subay Kulübü) kulüpte kendisine ikram edilen viskiyi içmeğe gitti.

İşçilerimiz övünçlerinden dört köşe olurken, Türkiye İşçi Partisinin başındaki çatlak, ur halini aldı. Siyah gözlük'ü, sarımtırak sendikacılar bu çatlağı çevrelerinde aydın — işçi çekişmesi şeklinde yansıtmaya kalktılar. Sendikacıların galip geldiği varsayılan TİP de böylece «güler yüzlü sos ya istler» marşı koro halinde söylenmeğe başladı.

Şu sıralarda, baba iktidar partisinin başına yine Süleyman Demirel oturdu. Muhalefetin ana partisi ise NATO ile halvet olmak üzeredir.

İşte bu iç açıcı (!) politik ortam içinde üslerde çalışan Türk işçileri Park Otelde «icrayı faaliyet eden» ABD silâhlı kuvvetleri mahkemesinde yargılanmaktadır.

Gerçekten 1967 yılında «Amerika Birleşik Devletleri Silâhlı Kuvvetleri Ücret İtirazları İnceleme Komisyonu» adında bir yargı organı faaliyete geçmiştir. Yetkisini nereden aldığı bilinmeyen bu mahkemenin kuruluşu şöyledir:

Başkan: Yarbay C. J. Lewis

Üye : Dr. Hicri Fişek

Üye : Bay Halil Tunç

Üye : Bay James D. Thrasher

Üye : Yarbay Hugh G. Harkins

Sekreter: Bn. Esther B. Barnes

Mahkemenin toplantı yeri PARK OTEL'dir. Türk işçilerinin ücretlerine dair itirazları inceleyip karar verecek olan komisyonda iki Türk üyenin bulunmasını neş'eyle karşılamamak elde değil. Yabancı-yerli karması mahkemece alınan kararların mahiyeti üzerinde durmağa değmez. Önemli

olan ABD silâhlı kuvvetlerinin hangi yetkiye dayanarak böyle bir eyleme girişmiş olmalarıdır. İlgililer, durumu kamu oyuna açıklamak zorundadırlar. Dünyanın hiç bir devletinde işitilmemiş bir olgu ile karşılaştığımızı itiraf etmek zorundayız.

Yarbay C. J. Lewis imzasını taşıyan bir be'gede aynı şunlar yazılıdır:

«Sayın Bay Uzun,

1. ABD silâhlı kuvvetleri ücret itirazları İnceleme Komisyonu bir toplantı yaparak itirazınızla ilgili olarak bir duruşma yapmayı kararlaştırmıştır.

2. Bu duruşma ABD Silâhlı Kuvvetleri Ücret İtirazları İnceleme Komisyonu huzurunda 13 Temmuz 1967 günü saat 09.45 de İstanbul'da, Park Otel'de yapılacaktır.

3. Bu duruşmada bizzat bulunmanız gerekmektedir. Aksi halde bir ikinci şahsı sizi duruşmada temsil etmeğe yazılı olarak selâhiyetli kılabilirsiniz. Bu yazının noterden tasdikli olması ve duruşma gününden evvel veya o gün Komisyona verilmesi gerekir.

Komisyon huzurundaki duruşmada şahitlerimizi dinletebilirsiniz. Bu takdirde şahitlere duruşma günü, saati ve yerini bildirmek sizin vazifenizdir.

4. Komisyon huzurunda yapılacak duruşma sırasında ne gibi haklara sahip olduğunuzu anlayabilmeniz için Usul Kurallarını dikkatle okumanız lâzım olduğunu bildiririz.»

Belgenin incelenmesinden çıkan sonuçta gelince:

1. Türkiye'de üslenmiş ABD silâhlı kuvvetleri emrinde çalışan Türk işçilerinin, iş-

verenle çıkacak ihtilâflarının çözümlenmesinde Türk Mahkemeleri yetkili değildir.

Nitekim, bu yargıyı kuvvetlendiren mahkeme kararları da mevcut bulunmaktadır. Gerçekten, İş Davalarına Bakmakla görevli Karamürsel Asliye Hukuk Hâkimliği, ABD Silâhlı Kuvvetleri nezdinde çalışan işçilerin açtıkları davalara yetkisizlik nedeniyle bakamayacağına karar vermiş ve bu karar Yangıtauya da onanmıştır.

2. Komisyonda iki Türk üyenin bulunması mahiyeti itibariyle göstermelidir. Biz Türk üyelerin, çalışmaları karşılığı olarak Amerikalılardan aldıkları yövmiyeyi merak etmekteyiz.

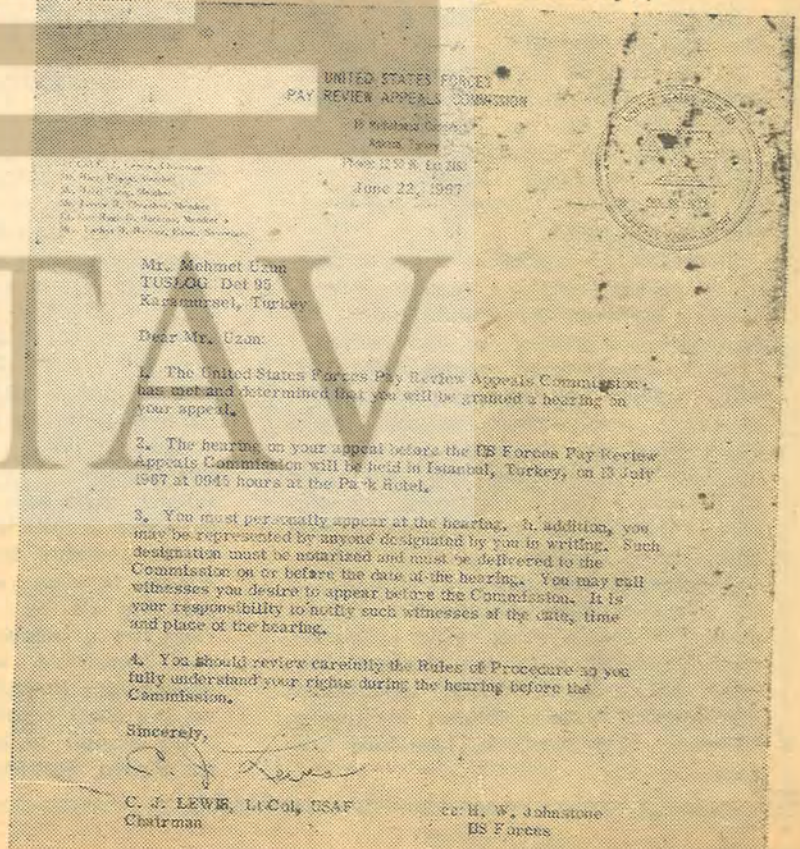
3. Belgeden, belirli usul kurallarının varlığı açıkça anlaşılabilir. Beraber bu kuralların Türk Usul kuralları mı yoksa ABD usul kuralları mı olduğu anlaşılmamaktadır.

4. Mahkemede her türlü delil ikamesi mümkündür.

5. Komisyon bir karar organıdır ve verdiği kararlar kesindir. Bu kararları uygulamaya Amerika Birleşik Devletleri Silâhlı Kuvvetleri yetkilidir.

Şimdi, Park Otelde kurulu yabancı-yerli karması bir mahkemeyi gözlerinizin önüne getiriniz. Geniş ve ışıklı salonlar, tüylü halılarla süslü merdivenler ve bizim hak aramaya giden işçimiz... Yurdumuzda adalet dağıtmak yeteneğini kendisinde görenler, devlet içinde devlet kurmuş gibidirler. Bu halî biz adli kapitülasyonlar şeklinde nitelemekteyiz. Ve bağımsızlığımıza gölge düşürdüğü kamsındayız.

Yanda
fotokopisini
gördüğünüz
mektup
Amerikan
mahkemesi
tarafından
bir Türk
işçisine
gönderilmiştir.
Mektubun
türkçesini
yazıda
bulacaksınız.

Çağımız millî kurtuluş savaşları çağıdır. Çağımız Amerikan emperyalizminin dünyanın devrimci halklarından şiddetli şamarlar yediği çağdır. Ve yine çağımız millî kurtuluş savaşlarının sonunda sosyalist devrimlerin gerçekleştiği çağdır. Bu gün bütün dünyada, dünya jandarmalığı rolü oynayan Amerikan emperyalizmi, halkların ızdırabını arttırmakta ve geri bıraktığı ülkelerde birkaç satılmış'a birlikte hegemonyasını sürdürmektedir. Güney Amerika'da kiralık ordular kurduran emperyalizm, başka yerlerde bizzat kendî ordusunu dövuştürmek zorunda kalmaktadır. Emperyalizm bir yandan İsrail yoluyla Arap halklarına zulüm yaparken, öte yandan kazanılmış zaferlerin kaleci durumunda bulunan Sosyalist ülkelere, karşıdevrim ihraç etmektedir. Çünkü Amerikan emperyalizmi çok iyi bilmektedir, millî kurtuluş savaşlarının en büyük destekçisinin sosyalist ülkeler olduğunu. Bütün bunların yanında emperyalizm kendi içinde de gelişmekte ve emperyalist ülkeler kendi aralarında pazar paylaşımı için mücadele etmektedirler. Bu mücadelenin her zamanki galibi, yeni sömürgeciliğin belli başlı temsilcisi Amerika olmaktadır.

Çağımız millî kurtuluş savaşları ça-

ğadır. Çağımız insanlığın kurtuluş mücadelesinin çağıdır. Bu çağ içinde emperyalizm mutlaka, ama mutlaka yenilecektir. Vietnam'da emperyalist millî kurtuluş cephesinin yenilmez iradesi karşısında yenilecektir. Afrika'da insanlığın acılarını yüzlerinde taşıyan genç Lumumbaların karşısında yenilecektir. Güney Amerika'da devrimci halkların sembolü olan genç Guevara'ların önünde yenilecektir. Çünkü Güney Amerika'nın halkları hiç bir zaman emperyalizme ve onun satılmış uşaklarına baş eğmeye razı olmayacaktır. Güney Amerika halklarının mağrur ve yenilmez mücadelesi emperyalizmi kendi kıtasında mahvedecektir. Amerikan emperyalizmi Arap halklarının çilekeş mücadelesinin sonunda yenilecektir. Ve Amerikan emperyalizmi kazanılmış zaferleri yıkmayı başaramıyarak yenilecektir. Çünkü o zaferler, binlerce yurtseverin kanıyla kazanılmış zaferlerdir. Ve emperyalizm Türkiye halkı önünde yenilecektir. Çünkü bu halk, dünyanın ilk millî kurtuluş savaşını vermiş bir halktır. Bu halk millî kurtuluş savaşçısı Mustafa Kemal'in önderliğinde kocaman emperyalist devletleri, etiyale tırnağıyla dövüşerek denize dökmüş bir halktır. Ve işte Amerikan emperyalizminin bütün kor-

kusu budur. Onun için bu ülkeye canavarlığı ile şöhet yapmış elçiler göndermektedir. Onun için sosyalist akımı yozlaştırmaya çalışmakta ve yine onun için antiemperyalist millî cephenin kurulmasını önlemeye çalışmaktadır.

Millî demokratik devrimler hakkında Güney Amerika'nın geri bırakılmış ülkelerinin sosyalistleri şöyle konuşmaktadır:

J. Gorender (BREZİLYA): Millî kurtuluş cephesine, yönetici rolü yüklenecek olan işçi sınıfı, işçi sınıfının başlıca müttefiki köylüler, kendilerine has bütün kararsızlıklarıyla birlikte şehir küçük burjuvazisi ve millî burjuvazi gir-melidir.

J. Massera (URUGUAY): Temel çatışma gözönünde bulundurulunca toplumumuzda derin değişimleri gerçekleştirecek devrimci kuvvet, bizce ha'kın bütün tabakalarının birliğidir. Başka bir deyişle demokratik millî kurtuluş cephesidir.

H. Hurdato (KOLOMBİYA): İşçi sınıfının birliğe kavuşması, açıktır ki bugün anti-emperyalist bir cephe kurulmasını önleyen engellerin çoğunu ortadan kaldıracaktır.

H. Acevedo (EKVATOR): Yalnız emekçi yığınlarla ittifak kurabileceğimiz ve nüfusun feodalizme ve emperyalizme karşı dinelen öbür tabakalarıyla yapacak hiç bir şeyimiz olmadığı şeklinde sekte bir yanlıya düşmemeliyiz. Emperyalizme satılmış burjuvazi ile millî kurtuluş devriminin amaçları için yapılacak mücadelede ittifak kurmak zorunludur.

Ghioldi (ARJANTİN): Güney Amerika memleketlerinde demokratik ve millî kuvvetlerin birliği çeşitli şekillerde olabilir: Arajntin'de anti-emperyalist ve anti-oligarsik cephe; Uruguay'da demokratik millî kurtuluş cephesi; Brezilya'da milliyetçi ve demokratik cephe. Fakat hiç bir şekilde şüpheye yer yoktur ki, gerçek aksiyon birliği yalnız emperyalizme karşı savaşta gerçekleşir.

Gelelim Türkiye'ye, Türkiye yarı sömürge ve yarı feodal bir ülkedir. Ve Türkiye'deki temel çelişki bütün sömürülen geri bırakılmış ülkelerde olduğu gibi, emperyalizm ile Türkiye halkı arasındadır. Bu duruma göre Türkiye'nin önündeki devrimci adım millî demokratik devrimdir. Millî yani emperyalizme karşı, demokratik, yani feodalizme karşı mücadele.

Bu devrimci adım Türkiye'de başarılan dan, Türkiye'de sosyalist devrimin gerçekleşmesi bir hayal olur. Şimdi böyle bir mücadeleye katılmak için potansiyeli olan sınıflar hangileridir? Emperyalizmle ve feodalizmle çelişkisi olan bütün sınıflar bu mücadeleye katılma eğilimi göstereceklerdir. Yeni şehir ve köy proletaryası, feodal ilişkiler içinde yoksul köylüler, küçük burjuvazinin köylü kesimi, esnaf ve zanaatkar kesimi, bürokrat, memur kesimi. Ve çok zayıf olan burjuvazinin işbirlikçi olmayan kesimi.

Karşımızdaki sınıflar ve güçler ise ittifaklarını çoktan yapmışlardır. Bunlar emperyalizm, işbirlikçi burjuvalar ve toprak ağalarıdır. Kapitalist ilişkiler içinde bulunan büyük toprak sahiplerinin ise bir ayakları işbirlikçi burjuvazide, bir ayakları ise feodal ağalıktadır. İşte bu sınıflara karşı bütün millî sı-

sosyalist literatürde terimler ve kavramlar

Burjuvazi, «kardeşlik özgürlük eşitlik» uğruna feodaliteye karşı savaştı. Ama kapitalizmin gelişmesiyle yeni feodalitelerin para feodalitelerinin teşekkül ettiğini gördü. İşçi'erin sömürüsüne dayanan kapitalist üzende de gene eşitsizlik vardı: Bir yanda burjuvazi için bolluk ve iktidar, öte yandan emekçi yığınları için yoksulluk.

Proletaryanın durumu, basındanberi bir iç çelişki taşıır: bir yandan, burjuvazinin boyunduruğu altında aşırı bir yoksulluk, öte yandan bu boyunduruğu kırarak olan kurulu gelişmekteki güç. Büyük utopyacıların ortaya çıktıkları dönem'erde proletaryanın egemen olan, başta gelen yönü (veçhesi), yoksulluğuydu. İşçi sınıfı, devrimci bir sınıf, bir güç olarak ortaya çıkmamıştı henüz. Mevcut koşullar ve kapitalizmin gelişme düzeyi buna elverişli değildi. Bu bakımdan zamanın bazı devrimcileri utopyacı bir sosyalist akımı benimsediler, işçi sınıfının yalnız yoksulluk ve acı çeken yönünü görebildiler ve ona yardıma koştu. Ancak hayal ettikleri toplumların gerçekleştirilmesinin yolunu, burjuvazinin kalbinde, hayırseverlerin kesesinde aradılar.

Ütopyacı (Hayali) Sosyalizm

Ütopyacıların büyük değerleri kapitalist düzeni keskin bir eleştiriye uğratmalarındadır. Ancak, kapitalist sömürünün özünü (ödenmeyen emek-artı değer) göremedikleri, kapitalizmin gelişme kanunlarını keşfedemedikleri için eleştirdikleri toplumla, hayal ettikleri «ideal» «mükemmel» toplum arasındaki objektif bağı bulamadılar. İdealistçe davrandılar, ideal bir toplum p'ani tasarladılar. Utopyacı sosyalizm sözü onların bu hayaliliklerinden ileri gelmektedir.

Bununla birlikte ütopyacılar, kapitalist toplumun kusurlarını ortaya koymaları; daha sonsuzluğuna inandırdığı zamanlarda kapitalizmin sonunu görebilmeleri; insanın insan tarafından sömürüsünü ortadan kaldırmak istemeleri, insanlar için bu dünyada mutluluğun mümkün olduğuna inanmaları bakımından önemli ve değerlidirler. Bilimsel sosyalizmin kurucuları da yapıtlarında bu hususları belirtmişlerdir.

Bu akımın en önemli temsilcileri Saint Simon, Fourier, Owen olmuşlardır.

nflar tarafından yürütülecek mücadele, millî demokratik mücadeledir ve bu mücadele sona erdikten sonradır ki, sosyalizmin zaferi yaklaşmış olacak ve işçi sınıfının öncülüğünde sosyalist devrim gerçekleşecektir.

Şunu iyi bilelim: Türkiye'deki temel çelişki, emperyalizm ile Türkiye halkı arasındadır.

Gençlik, Çekoslovakya'nın bağımsızlığı uğruna gözyaşı dökerken, kendi bağımsızlıklarına ihanet edenleri (hiçbir zaman affetmeyecektir. Bu halk da affetmeyecektir. Sekiz yıllık bir potansiyeli emperyalizme hediye edenler, bu halkın önünde suçlu durumundadırlar.

Guevara, Bolivya dağlarında «Yeni Vietnamlar» uğruna ölürken, «Yeni Çekoslovakya'lar, yeni Yugoslavya'lar» diyenlerin hangi ihanet çemberinin içine girdikleri bütün dünya devrimcilerinin mâlûmudur.

Vietnam'daki, yurtseverler, Amerikan emperyalizmine karşı çıplak göğüslerini gererlerken, güleryüzlü sosyalizm gevezeliklerine saplananlar, bütün dünya halklarının devrimci mücadelelerine ihanet etmektedirler.

Vietnam'daki yurtseverler, Arabistan'daki halk savaşçıları, Güney Amerika'daki Guevaralar, Afrika'daki si-

yah derilî kahramanlar, Amerika'daki zenci dövüşçüler, bütün dünya'daki millî kurtuluş savaşçıları, Mustafa Kemal Türkiye'sinin yiğit devrimcileri, dünya halklarının en büyük yardımcıları **ÇAĞIMIZIN BU SAVAŞINI MUTLAKA KAZANACAKLARDIR. BU SAVAŞ MUTLAKA KAZANILACAKTIR.**

Sosyalist akıma musallat olan oportünizm, bugün Türkiye'de oldukça zayıflamış bir durumda. Emperyalizm böyle bir duruma üzülmemektedir. Ama emperyalizmin üzülmeye mukadderdir. Halkların uyanışı, devrimci eylemin açığa çıkışı kim tarafından önlenememiştir şimdiye kadar?

Şunu iyi bilelim: Maddenin kanununu değiştirmek kimsenin haddi değildir. Ne emperyalizmin tonlarla parasının haddine düşmüştür bu, ne de oportünizmin pis demagoglarının haddine!

Sosyalistler her zaman galip geleceklerdir. Namussuzluklara ve her türlü iğrenç oyunlara rağmen galip geleceklerdir.

Çünkü onlar güçlerini, koskoca bir insanlığın sonsuz acılarıyla dolu savaşından almaktadırlar.

Çünkü onlar tarihin son savaşını vermektedirler.

Ya İş Ya Ekmek Yürüyüşü Yapıldı

Geçen Cumartesi dergimiz baskıya verilirken, İPSD'nin tertiplemediği yürüyüşe katılanlar Hürriyet Meydanında toplanmış bulunuyor. Üç bini aşkın kalabalık, mitingi heyecanla izlemiş ve aynı heyecanla Taksim'e kadar yürümüşler.

Beyazıt'ta başlayan mitingte ön planda kocaman bir «YA İŞ, YA EKMEK» dövizleri yer almıştı. İPSD'den gayri Demokratik Devrim Derneği'nin de flâması göze çarpıyordu.

Evvellâ İPSD üyeleri; derneğin ve tertiplemediği yürüyüşün amaçlarını an'atan konuşmalar yaptılar. Daha sonra mikrofon öteki izleyenlere bırakıldı. İhtiyar anneler, işsiz kalmış fakir köylüler, memurlar, öğrenciler pahalıktan ve işsizlikten çektikleri ıstırapları di'e getirdiler. Mikrofon mütemadiyen el değiştiriyordu.

Üniversite kapısından marşlar söyliyerek çıkan Devrimci Öğrenciler mitingi izleyenler tarafından şiddetle alkışlandılar. Bu arada

İPSD üyeleri Büyük Millet Meclisini işsizlik ve pahalılıkla savaşa çağırarak dilekçeye imza topluyorlardı. Hemen oracıkta dilekçe 1500 vatandaş tarafından imzalanmış ve postalanmıştır.

İPSD Genel Başkanı Lâfife Fegan konuşmasında iktidara şiddetle çatmış yöneticilerin sömürü düzenini nasıl organize ettiklerini somut örnekleriyle dile getirmiştir.

Derneğin Genel Yönetim Kurulu üyesi Prof. İsmet Sungurbey yaptığı konuşmada, «Emperyalist ülkelerin dışarıdan, onların işbirlikçisi olan komprador kapitalistler ve toprak ağalarının içeriden, bu aziz vatanı ve emekçi halkı nasıl sömürdüklerini açık seçik ortaya koymuştur.

Yine Derneğin Genel Yönetim Kurulu üyesi Dr. Hikmet Kıvılcımlı, mem'eketin çoğunluğunu teşkil eden fakir köylülerin yoksulluğunun nedenlerini rakamlar ve somut örnekler vererek dile getirmiştir.

Saat 14.30 da yürüyüşe kalkan kalabalık caddeyi kapladığında şu dövizler göze çarpıyordu: «24 MİLYON AÇ, 10 MİLYON İŞSİZ», «MECLİSTE ÇORBA 30, BİZE EKMEK 75.», «AMERİKA NEREDE, İŞSİZLİK VE PAHALILIK ORADA» «BIÇAK KEMİĞE DAYANDI, FAKİR HALKIMIZ UYANDI», «İŞSİZLİK ÜMMÜL HABAİSTİR (Bütün kötü'üklerin anasıdır), Hz. Muhammed» «MR. SÜLEYMAN, İN SIRTIMDAN», «AÇLAR GELİYOR», «PEY NİR, SÜT, YUMURTA — TADINI UNUTTUK ADINI UNUTMAYALIM.» «MR. SÜLEYMAN, UCUZLUK NE ZAMAN»...

Yürüyüş esnasında emperyalizmi ve yerli işbirlikçilerini yeren, işçiyi, köylüyü, orduyu yücelten sloganlar İstanbul caddelerini inletiyordu.

Yürüyüş aksim Anıtı etrafında söylenen İstiklâl Marşı, yapılan saygı duruşu ve Genel Başkanın kapanış konuşmasıyla son bu muştur.

TAŞLAMA

Yeter, Paşam Türk milleti uyandı
Ya ağadan yana ol ya bizden yana
Yaşım vardı seksenbeşe dayandı
Ya ağadan yana ol ya bizden yana
Devletçiyim dedin ferdi kayırdın
Nice aslanları zincire vurdun
Hep çileyi emekçiye ayırdın
Ya ağadan yana ol ya bizden yana
Hem harbe girmedik hem geri kaldık
Sayende arkadan dördüncü o'duk
Kemerleri sıkı sıkı boğulduk
Ya ağadan yana ol ya bizden yana
Osman Dağım korkma halktan yana
Dolu kap taşırır boşalmışa dol
Kusura bakmazsan Paşam doğru yol
Ya ağadan yana ol ya bizden yana
Aşık MAKSUDİ

Bir geziden notlar 2

Şeirf Tekben

Sosyalistleri TIP şubesinde bulamazsınız. Yöneticileri ekmek derdinde olduklarından bina her zaman kapalıdır. Eğer parti binası bir dükkân ise buluşmak, görüşmek daha kolay olur.

Uğradığım 27 ilçenin çoğunda TIP şubesi yoktu. Olam da pek var saymak doğru mudur, bilmem. Bunlar kendi başarılarına bırakılmış, ya bir terzi dükkânında, ya bir berberde, lokantada kurulmuş, dâvasına gönü'den bağlı ülkücü kişiler.

Her biri denizin ortasında terk edilmiş bir ada. Ne varsa oracıkta el yordamıyla bir şeyler yapmak isteyen insanların eserleri. Kırk yılda bir bu adaya Partiden bir yetki gelir, bir takım havadan lâflar eder ve döner.

Yaptığım incelemeye göre, TIP'in tabanı ile tavani arasında kapkara, bir perde vardır. İkisi de birbirini göremiyor, an'ayamıyor. Bir ayda, biri yerde. Aydakilerin ne halt ettiklerini ve ne yapmak istediklerini görüyoruz.

Tabandakilere gelince: Bunların görüş ve düşüncülerini kendilerinden derleyip not ettiklerimden okuyalım, öğrenelim:

TIP'li bir urgancı:

— İl başkanı geldi geçenlerde. Okumayın dedik bize. Ya'nız parti programını okuyun, yeter. Ötekiler kafanızı karıştırır.

Bırakın da bizim de azıcık kafamız karışsın, dedim. Yoksa sizde mi uyanmamızı istemiyorsunuz?

Terzi dükkânında:

— Bereket versin bizim partinin parası, kasası yok. Valla başımızdakiler birbirlerini yerlerdi.

Bir ilçe gazetesi sahibi:

— Parti erkânı tam gevşeklik içinde. Her şey kendiliğinden oluyor. Hani parti, bütün gücü ile sosyalizmi önlemeğe çalışsa gene bu kadar olur bu iş. Gemlikli bir sosyalist:

— Millî ve demokratik devrim konusunda Türk Solu'nun tezine Aybarların niçin karşı olduğu anlaşılıyor. Onların yapmak istediği şey sosyalizm değil de ondan.

Bir köy enstitüsü:

— Sosyalizmi kurmak enstitü kurmaktan çok zor. Biz günde 24 saat çalışarak o işin hakkından gelebildik. Bunlar oturdukları yerde bu işi nasıl başaracaklar?

Boyabath bir sosyalist:

— Bizim parti Alp Reel örneği, bitkisel hayat yaşıyor. Böyle baygın yatacığına ölsün, daha iyi... töööbe.

Bir yol mühendisi:

— TIP, içindeki sosyalistleri attığına göre yapmak istediği şey nedir? Bence sosyalizm adına bir oyun dönüyor.

Notlar uzayıp gidiyor. Şimdilik burada keselim. Ama benim de bir diyeceğim var. Gördüklerime, dinlediklerime göre TIP yöneticilerini tutan bir partili ve sosyalist yok. Bugün TIP'in tutumunu alkışlayanlar ağa partililerle, patronlar. Halktan uzaklaştıkça bu böyle olur.

Yargıçlar, Savcılar, Sanıklar DİKKAT!

UĞUR
MUMCU

KİM Dergisi yazı kurulu üyesi
Uğur Mumcu,
aşağıdaki ilginç yazısında
hukuk açısından
kitap toplama kararlarının
Anayasaya aykırılığı üzerinde duruyor.

Türkiye'de birçok hukuksal kavram, özüne aykırı olarak yorumlanmakta ve birçok kurum kendi niteliğiyle çelişik değerlendirmelerle yozlaşmaktadır. Bu kavram ve kurumların kendi özleri ve nitelikleri dışında değerlendirilmeleri ve yorumlanmaları, bir yanlış ve zararlı gelenek olarak süregelmektedir. Bu hukuksal keşmekeşin ve başıbuylukluğun önüne geçilmesi, ancak yasaları Anayasanın ışığında değerlendirmekle mümkün olacaktır. Yeni Anayasanın getirdiği özgürlük anlayışı ile kendilerini tel örgü ile sarılmış hisseden tutucu çevre'ler, bu yeni özgürlükler düzenini bir yandan ekonomik baskılar, ilkel yasa tehditleri ile işlemez duruma getirmeye çabalarken, öte yandan Anayasanın getirdiği hukuksal güvenceleri dolaylı yollarla etkisiz hâle sokmak istemekte ve de acıyla belirteyim ki, bunda başarı sağlamaktadırlar.

1961 Anayasası, taşıdığı özgürlük güvenceleri ile sosyal demokrat bir nitelik taşımaktadır. Biçimsel özgürlükler, çağdaş burjuva demokrasilerinin hukuksal dayanaklarından alınmış, bunların işe-yiş olanakları, çok yönlü toplumların demokratik gelenekleri ile bağlı bir ortamın işleyiş koşullarına bırakılmıştır. Bu nedenle, her siyasal gücün, Batı demokrasisi ilkelerine bağlı olup olmadıkları da bu Anayasanın getirdiği düzenle ne oranda bağdaşır bağdaşmadıkları ile yakından ilgilidir. Bu Anayasa, getirdiği hükümlerle işlemez duruma sokulursa, Siyasal Parti'lerin batı demokrasisi ilkelerine bağlı olmadıkları gibi, Batıya sadece toplum içindeki «asalak bir sınıfın çıkarlarını desteklemek için» benimzedikleri, temelinde klâsik demokrasinin bile özüne aykırı eylem ve işlemlerde buldukları saptanmış olacaktır. Demokrasiye bağlı olduklarını söyleyenlerin, öncelikle, bağlı olduklarını söyledikleri demokrasi kuralları ile gelişmemeleri gerekir.

Bu kısa ve zorunlu girişten sonra, Anayasamızın hükümleri gereğince kitap toplatmanın anayasaya aykırı olduğunu belirteceğiz. Anayasamızın basın ve yayımlarla ilgili hükümler kenar başlığını taşıyan bölümünde ve 24 üncü maddesinde şu hüküm yer almaktadır:

Kitap ve broşür çıkarma hakkı madde: 24

«..... kitap ve broşür yayımı izne bağlı tutulamaz, sansür edilemez. Türkiye'de yayımlanan kitap ve broşürler 22. maddenin 5 inci fıkrası hükümleri dışında toplatılmaz...»

24 maddede belirtilen 22. maddenin 5 inci fıkrası ise şu hükmü getirmektedir: «..... Türkiye'de yayımlanan gazete ve dergilerin toplatılması bu tedbirlerin uygulanacağı kanunun açıkça gösterdiği suçların işlenmesi halinde ve ancak hâ-

kim kararı ile olabilir...»

Bu iki anayasa hükmünden çıkaracağımız sonuçlara göre, piyasaya çıkmış bir kitabın toplatılması için şu kesin koşulların varlığı gereklidir.

1 — Bir suç işlenecek, suç tüm yargı aşamalarından geçerek kesinleşecek.

2 — Sanığa uygulanan maddede ayrıca «... bu suçların işlenmesi; hallerinde, suç unsuru sözleri taşıyan kitaplar toplatılabilir...» hükmü yer alacak.

3 — Suçu saptayan hükümle birlikte, ya da ayrı olarak yargıç karar vermiş olacaktır...

Oysa, bugünkü uygulamada suç unsuru sözleri kapsadığı sanılan kitaplar Ceza Muhakemeleri Usul Kanununun 86 ncı maddesi ile toplatılmaktadır. Söz konusu madde ise aynen şu hükmü getirmektedir:

CMUK madde 86. Zabıt ve Arama-Subut vasıtalarından eşyanın muhafaza ve zaptı:

«..... Tahkikat için subut vasıtalarından olmak üzere faydalı görülen yahut müsadereye tâbi olan eşya muhafaza ve başka suretle emniyet altına alınır.

Bu eşya bir şahsın yanında bulunur veya şahıs rızası ile teslimden kaçınırsa zaptolunur...»

Madde, kovuşturmayaya yararlı olabilecek, ispat aracı olan eşyanın emniyet altına alınması ile ilgilidir. Madde, taşıdığı ifade ile amacını sınırlamıştır. Maddedeki temel ölçü olayın aydınlanmasına yaravacak ispat araçlarının toplanması ve yitirilmeden e'e geçirilmesidir. Bir cinayette, suç aracı olan tabanca, bıçak bu madde ile emniyet altına alınmaktadır. Fikir suçlarında ise (Böyle bir suç çeşidi demokrasinin özüne aykırıdır ve ancak bu çeşit suçları koyan toplumların demokrasi düzeylerini yansıtmaktadır) suç, suç öğeleri taşıdığı ileri sürülen kitapla işlenmiştir. Suç kitabın kapsamı içinde değil, kitabın içinde satırının a-

rasındadır. Bir tek kitabın incelenmesi suçu ortaya koyabilecektir. Bu böyle iken, dâva açılmadan önce kitabın toplatılması ve sanığın tutuklanması, yasa dışı bir gelenek haline getirilmiştir. Yu karıda anayasa ile ilgili açıklamalarımızda belirttiğimiz gibi, bir kitabın toplatılması için öteki koşullar hiç düşünülmesine bile, sadece «..... bu tedbirlerin uygulanacağını kanunun açıkça gösterdiği suçların işlenmesi halinde... olabilir...» hükmü gereğince, maddede ayrıca bu hükme uygun bir fıkranın bulunması gereklidir. Oysa, yıllarca az gelişmiş demokrasimizin jandarmalığını yapmış olan ünlü 141. ve 142. maddelerde bile böyle fıkra yoktur. Ceza Yasamızda bu hükmü kapsayan madde olmadığına göre yürürlükteki yasalarımıza göre kitap toplamak kesinlikle Anayasaya aykırıdır.

Nasıl ki bir cinayette sadece suçu aydınlatacak tabanca ve bıçak emniyet altına alınır, yurt içindeki bütün tabanca ve bıçaklar toplatılmaz ise, kitapların da toplatılmaması gerekir. Ayrıca, fikir suçlarının öteki suçlara göre ayrı özellik ve nitelikleri vardır. Kovuşturmada bu özellikler göz önüne alınmalı fikir suçlusu suç üstü yakalanan bir cinayet sanığı gibi izlenmemelidir.

Anayasamızın 22. ve 24 üncü maddeleri açıktır. Bu maddeler yürürlükte iken Anayasamızın buvruklarına karşın, kitap toplatmak için yargıca başvuran savcılar ve de bu kararı Anayasaya aykırı olarak veren yargıçlar, konunun bu açık yönü üzerinde durmalı, uygulamaları ile Anayasa egemenliği sağlamak ve kararlar Anayasamız ile çelişmemelidir.

Yayınladıkları kitaplar, Anayasaya aykırı olarak toplatılan yazar ve yayınevi sahiplerinin tazminat hakları ve bu tazminatın kimlerden isteneceği de ayrıca üzerinde önemle durulması gerekli bir özel hukuk konusudur.

AYDINLIK
sosyalist dergi

2. Sayı Çıktı

TİP'deki Gelişmeler - R. LUXEMBURG, Alman Emperyalizmi ve Osmanlı İmparatorluğu - H. KIVILCIMLI, Genel olarak Sosyal Sınıflar - MUSTAFA SUPHİ, Türklüğün İstikametleri. Ş. ALPAY Devrimci Teorik Eğitim - M. GÜN, Asya Üretim Tarzı Üzerine.

Dağıtım: GE-DA Abone adresi: P.K. 100

Cebeci — Ankara

Emperyatizmin sömürüsü altındaki bir ülkede, teknolojik isterleri olan sinema sanatı da geri olmak durumundadır.

Sinema sanatı, resim, dekorasyon, mimari, dram sanatı gibi öteki sanat dallarından geniş ölçüde yararlanır. Batı ülkelerinde, sinema çıkıncaya kadar, bu sanat dalları ekonomik gelişmeye paralel olarak büyük yol katetmiş, kendine göre bir gelişme çizgisini izlemiştir. Feodal Osmanlı toplumu ise, Batıdaki bu gelişmelere ayak uyduramadığı için, Batı sanatının izlediği çizgiden habersizdir. 1914 yılında sinema, yurdumuza girdiğinde, kendisini geliştirecek öteki sanat dallarından yoksundur. Bu koşullar altında, sinema sanatının serpilmesi olanaksızdır.

İlk denemeler ve Cumhuriyet Türkiye'sindeki çalışmalar, sinema sanatını kavrayamayan eller ve kâr amacını güden kişiler tarafından yönetildiğinden, yürüncesine oturamadı. Öte yandan, İstanbul'da sinema endüstrisi kurulmaya başladığında, büyük şehirlerdeki birkaç salonla bu endüstrinin yaşayamayacağı anlaşıldı. Yapımcılar, ekonomik nedenlerle Anadolu'ya yönelmek zorundaydılar. Dünya yüzeyindeki gelişmeye paralel olarak, toplumun bütün sınıf ve tabakaları tarafından bu yeni sanatın aranılır olması gerekliydi. Ne var ki, yabancı filmleri Anadolu halkının benimsemesi olanaksızdı. Türk filmciliğinin kasabalara kadar yayılabilmesinin nedeni budur. Gerçekten, Anadolu'nun yerli filmciliğimiz için pazar hâline gelmesi, ilkel duyguların şarkvârî bir ucuzluk içerisinde sömürülmesiyle mümkün olmuştur. Mantık dışı konular, göbek sahnelerinde doruğuna erişen tombul çıp'aklıklar, film boyunca kovaları dolduracak gözyaşları, itiş kakış tulûatı, dakikada bir kapıyı çalan meşru ve gayri meşru doğum, ölüm, aşk, intihar, ihanet olaylarıyla, bugünkü Türk filmciliği, ezik kasaba küçük burjuvazisini ve kapitalist gelişme karşısında iyice gerileyen esnaf - zanaatkâr takımını, karanlık, ama «aileye mahsus» bölümlü salonlarda şaşkın tavuk gibi yakalar.

Bu arada, bazı iyi niyetli yönetmenlerin seyrek çıkışları da, yapımcı, sansür, polis baskısı ve salon sahiplerinin barajlarına çarpıp kırılmıştır. Yapımcının kolay ve ucuz yoldan kâr hırsı, egemen sınıfların bekliliğini yapan bazı mercilerin halktan yana çabaları önlemesi, bu yönetmenleri sonuçta yenik düşürmüştür.

Bu panoramanın yanı sıra, sinema yazarları, eleştirmenleri ve onların gerçekleştirdiği Sinematek Derneği, Yeni Sinema Dergisi vb. gibi çevrelerde toplanmış olan dürtüst ve ulusal sinema kaygusundaki küçük burjuva kökenli aydın'arın, dar bir sinema meraklıları çevresini saran olumlu çabaları da, sinemanın gerçek öğelerinin tanınmasında ve yeni kuşak sinemacılarının yetişmesinde payı olmuştur.

Şimdi gelelim yazımızın konusu olan «Genç Sinema» hareketine...

«Genç Sinema» hareketini, yayın organları olan aynı isimdeki küçük dergiden tanıyoruz. Derginin birinci sayısında yayınlanan bildiri, bu genç ekibin yaptığı çalışma hakkında bize yargılama anağı veriyor:

«Genç Sinema, elli yıllık bir deneyden sonra, Türkiye'de sinema olayının yeniden ve kökten ele alınması gerektiği kamsındadır. Bu hesaplaşmanın tek amacı, devrimci, halka dönük ve bağımsız bir sinemanın yaratılmasıdır.»

Genç Sinema dergisinde Gaye Petek, «sinemada devrim yapmak var bir, devrim adına sinemayı kullanmak var iki» ve «genç, sineması ve sinema ahıcısıya toplumu devrime çağırıyor, hem sanatçı, hem devrimci değildir», Mutlu Parkan, «sinemacı, özellikle genç sinemacı, yıllarca sermayeci düzenin halkı uyutmak için bir propaganda, bir beyin yıkama aracı olarak kullanıldığı sinemaya artık gerçek anlamını vermelidir.» Jak Şalom, «herşeyden önce kurtuluş için bir eylem, sonra da bir film olacaktır. Sanatı bir devrim olarak görecektir sinemacı. Sinema bir silâhtır, devrime hizmet zorundadır.», «Veyse! Atayman, «kurulu düzensizliği yadsıyan halk tabakalarıyla somut bir ilişkiyi kendine amaç bilen gerçek bir bağımsızlık ve özgürlük tutkusuyula ortaya çıkan Genç Sinema, var olan düzenle atbaşı gitmekten kaçınmayan sinema düzeninin tam karşısında yer alacak, sorunlara eğil, çözüm arayış biçimiyle gerçekten ulusal sinema olacaktır.» demektedirler.

Bu yeni sinema hareketini lise ve üniversite öğrencileri yürütüyor. Yaşlarının verebileceği coşku ve iyimserliği de göz önüne alarak, yeni bir soluk getirmelerini bekliyoruz.

«Genç Sinema» cıların çıkışını şöyle niteleyebiliriz:

1—DEVİRİM İÇİN SİNEMA:

Genç Sinemacılar, Türk sinemasında ilk kez emekçi sınıflardan yana olduklarını politik görüşleri için bir propaganda aracı olarak kullanacaklarını söylüyorlar.

2—BİÇİMDE YENİLİK:

Kendilerinden önce sinemaya karşı çıkma bilinciyle hareket ediyorlar. Yoz ve geri sinemanın biçimini aşacaklarını belirtiyorlar.

3—ORTAK İLKELER ÇEVRESİNDE TOPLANMIŞ BİR EKİP:

Bu hareket, belli görüşteki sinemacıların Türk Sinemasına toplu girişidir. Sinemamızda ilk kez, sanat ve politika açısından ortak ilkeler çevresinde toplanabilmiş bir ekiple karşılaşılıyor. Özellikle sinemada ekip hâlinde çalışmaları, etkinliklerinin arttıracaktır. Fransa'da «yeni dalga» çıkışının tutması gibi...

4—BİR AKIM YARATMAK:

Ekip olmak, birçok ülkede örneğini gördüğümüz gibi en etkin bir yoldur. Ekip olarak ortaya konacak ürünler bir akım

yaratır. Akımın ömrü ve geçerliği istenilenlerin gerçekleşmesine bağlıdır. Özetlersek, devrimdeki görevinin bilincinde, hangi sınıftan yana olduğunu seçmiş, kendisini bu yola adanmış bir akım yaratılabilir. Devrimci Sinema akımı gibi...

5—EKONOMİK BASKIDAN KORUNMAK:

Türkiye'de halk için herhangi birşey yapmak istendiğinde, ekonomik baskılarla karşılaşılır. Genç sinemacılar, kendi ekonomik olanaklarıyla hareket etmek zorunda bulduklarını anlamışlardır. Tabii kendi olanaklarıyla ancak kısa filmlere yönelebilirler. Kısa filmlerin ne denli etken olduğunu birçok ülkeler ispatladı bu güne kadar. Yalnızca İvens'in filmlerini anlamamız yeter.

Bu kolay başarılamıyacak bir savaştır. On'arın çabalarına katılıyoruz. Antiemperyalist ve antifeodal savaşı yürüten bizler, ulusal sinema hareketini başlatan gençlerle kendimizi aynı cephede görüyoruz. Güçlerimiz arasında gerektiğinde organik bağlar kurulabilir. Ergeç, bütün dağlardan inen coşkun sular, ırmakta buluşur.

DİRENÇ

M. Orhon Arıburnu

Sen iki baş kuru soğan
Bir dilim ekmeğe katık ederken
Kim yıkarsa yıkasın yağlı bulaşıkları

Sizler
Türkiyemde
Sizler
Dünyamda
İnsanlık dışı ezilenler

Sizler
Türkiyemde
Dünyamda
İkizler
Üçüz'er
Beşizler

Sizler uzaktan
Sizler yakından
Acılarıyla dolu kardeşler

Sizler
Türkiyemde
Dünyamda
Yaşamak için ölenler

Kim yıkarsa yıkasın yağlı bulaşıkları
Kuru soğan
Kuru ekmeğe aşkına
Bir tutam tuz
Bir tutam mutluluk aşkına

Kim yıkarsa yıkasın yağlı bulaşıkları
Birleşelim
Birleşelim
Yoksul İnsanlar Aşkına!...

**Güçlülere
rastlandıkça
sosyalizme
daha sıkı
sarılmalıdır**

KONGRELER VE PARTİLER ÜZERİNE

**A. BAŞER
KAFAOĞLU**

Adalet Partisi kongresinin sona erişiyie Türkiye'de siyasi yelpazede önem taşıyan üç partinin iç durum'arı bir açıklığa kavuştu. Artık iç politikada bir tahlille durumumuza bir teşhis koyma zamanı gelmiştir.

Önce AP'den başlarsak, burada yerleşmiş düzeni her şeyi ile kabul eden Yeminliler grubu i'e düzeni hiç olmazsa üst yapıda daha sağa götürecektir kanat çarpıştı. Düzeniciler üst yapıda sağa olan kanadı açık bir yenilgiye uğrattı. Bunun sağ'anmasında Başbakan Demirel aşırı sağcı denen kanadı tasfiyede düzeni koruma çabasında olanlarla belirsiz de olsa işbirliği yaptı. Bilgiç listesine giren bakanlara «Genel Yönetim Kuruluna giderseniz Bakanlıktan çekilirsiniz» derken, Yeminliler listesine giren Bakanlar için böyle bir uyarıya hiç lüzum görmedi. Kuvvetle dolaşan bir söylentiye göre de kardeşi aracılığı ile sağcı denen Bilgiç listesini desteklemediğini yaydı. Genel Başkanın ve tutucu çevrelerin alt ve üst yapı kurumlarıyla var olan düzenen ve bu düzenin kurumlarına kurallarına sahip çıkmasıyla içinde Bilgiç-Sükan ve Turgut gibi Adalet Partisine damgasını vurmuş bakanların da bulunduğu sağcı denen liste umulmadık bir yenilgiye uğradı.

Adalet Partisinde olanlara iyi teşhis konulmalıdır. Yenilgiye uğrayan listenin iktisadi görüşünü temsil eden Mehmet Turgut'un aslında i'ginç fikirleri vardır. Siyasi eğilimi yanlış da olsa kanaatlarında samimiyet bir insan olan Mehmet Turgut özel teşebbüsün de düzenlenmesine taraftardır. Bu şekilde bir düzenleme olmadıkça özel teşebbüsün kamu çıkarlarıyla bağdaşamayacağı kanısındadır. Taban dürüst inançlarında katı bir insan olan Mehmet Turgut düzenlenmiş bir özel kesim kalkınmanın tek şartı olarak görür. Yeminlilerin ekonomik görüşünü ise Prof. Aydın Yalçın temsil etmektedir. Aydın Yalçın'a göre özel sektör piyasaya kanunları ve fiyat mekanizması ile kendisini düzenler. «Halk yararına» denilerek dahi bir müdahale bu mekanizmayı ataletle sevkedebilir.

Yapılacak müdahale'er gayet asgaride ve Vergi, Kredi, Para politikalarını alanlarında kalmalıdır. Hâkim çevreler Aydın Yalçın'ın görüşüne daha çok sahip çıkmıştır. Çünkü, devlet tarafından düzenlenen bir özel sektörün, katı bir dirijizmin, üst yapıda neler getireceğini anlamıştır. Doğrusu da istenirse ekono-

mik görüş farkından çok, üst yapıdaki görüş farklarıyla bu iki hizip birbirinden kamuoyunca, tefrik ediliyor. Ekonominin devlet eliyle özel sektör içinde dirije edilmesine taraftar olan grup karakterli, dini bütün kadroya sahip olma idealindedir. Kilit mevkilerine de bu endişe ile devlet ve din işlerini birbirine karıştıran kişileri, getirmişlerdir. Burada aydın ve okumuş kimselerin antipatisine hedef olmuşlardır. Kongredeye nitelikleri de sağın yenilgisi olarak nitelenmiştir. Mukaddesatçılık sağcılığın tek unsuru ise bu doğrudur. Ama aslında olan bu değildir. Düzenin biraz daha yerleşip kökleşmesidir. Statü çevreleri olanlardan, durumdan hoşnuttur. Ekonomik bakımdan kapitalizm gitgide daha sağlam temellerle yerleşmektedir. Ve bir «el şakası» olmazsa, yakın bir gelecekte tehlike olmadığı konusunda bulunan hâkim çevreler, zinde güçlere çok antipatik görünen dinsel akımlardan ve bu akımlara taraftar gibi görünen AP, büküklerinden kurtulmak istemişler ve operasyonu bir ölçüde başarmışlardır. Bir parti seçim'lerden güvenli ise, önce o seçim mekanizmasını ortadan kaldırmak olanakları azaltır. Lâiklik karşısındaki akımlara karşı özellikle genç subayların tepkisini bilen, çok iyi hesaplayan hâkim çevreler bu kanılarını belirliyen bir yol tutmuşlardır. Demirel'in Yassıada hükümlüleri konusundaki tutumunun izahı da budur.

CHP'de olanlar da aslında AP'ye paraleldir. Burada AP, dinci kanadını budarken, lider ekonomide daha radikal olmaya karşı çıkan Satır ve Erim gibi politikacıları himaye kanatları altına almıştır. Düzenicilerin bir kolu da CHP'ye nüfus etmişlerdir. «Evet bu düzen değişmelidir, ama yıkılmamalıdır, çok fazla da değişmemelidir.» «İsmet Paşa'nın tedrici yaklaşımlar politikası, Demirel ile paralel oturmuştur.

Ona paralel çizgi çizilmiştir. Kapitalizm, bugünkü kurumlarıyla CHP'yi de frenlemiştir. Ne var ki, Muammer Aksoy ve Fikret Gündoğan gibi içten «Ortanın solu»na inananlar ne bayrağı bırakmışlardır, ne de kesin bir yenilgiye uğramışlardır. Burada halâ ortanın solu için bir ümit ışığı yanmaktadır. Ve bu Millî Demokratik Devrim açısından ümit vermektedir.

TİP kongresi bu bilgiler ışığında incelenmelidir. Sosyalistler için kabul edilmesi ne kadar zor da olsa duruma gerçek bir teşhis koyalım: Türkiye'de ka-

pitalizm gün geçtikçe kuvvet kazanmaktadır. Özellikle 1967 ve 1968 de Türkiye'ye gelen yığın halinde yabancı sermaye ile kapitalizmin ana unsurları olan Holdingler, halka açık şirketler vergi indirimleri kuvvetli kapitalist dayanışma kurumları, reklâmcılık, kapitalist düzeni tamamlayıcı nitelikteki sendikacılık Türkiye'de bir hayli yer ve yol kazanmıştır. Lâstik, hafif içkiler, makine ve montaj sanayiinde kontrolü ele geçiren yabancı sermaye Anadolu'ya yaydığı dağıtıcı ve bayi'eri ile halkın bilinçlenmesine hayli törpülemektedir. Bu durumda dır ki TİP sağa kaymıştır. Yoksa Aybar ve arkadaşlarının karakter durumları, bu kaymanın, bu sapmanın tek nedeni değildir. Ancak bu kapitalistleşme, bir tuhaf olmakta, hiç bir yerdeki modele uymamaktadır. Buna yarı sömürge biçimi kapitalistleşme de diyebiliriz. De demokratik devrim yapılmadan, toprak ağalığı tamamen kalkmadan burjuva hürriyetleri ve hukuk kurumları hâkim çevrelerin tanıdığı ölçüler içinde de olsa verilen bir tuhaf kapitalistleşme... Böyle bir değişim süreci belki, kapitalizmin teknoloji ilerledikçe bugün ulaşılmış bulunduğu bir aşamanın ürünüdür.

Belki de haberleşme araçlarının ilerlemesiyle varılan yeni bir sentezdir.

Kapitalizmin kökü ya da yönetimi dışarda olmak üzere, Türkiye'ye kendi kurum ve tutumlarıyla sıkı bir şekilde, plânlı bir şekilde yerleşmesiyle siyasi yelpaze 1966'dan bu yana hızla değişmiştir. Gerçek sosyalistler olarak yurdumuzdaki değişiklikleri dikkatli bir şekilde incelemeye mecburuz. Bu gelişmeleri dikkatli bir tahlil süzgecinden ve günlük değişiklikleri dikkatle izlemeyen bir sağlam sonuca varma olanağı yoktur. Bir şey yanlış anlaşılmalıdır. Sosyalizmin alışılmış uygulamalarına denk gelmedikçe, suçlu olarak onu görmek, başka sıfatla sosyalizmler aramak bir şeydir, sınıfsal tahlil yöntemlerini değişen durumlara göre uygulama çâreleri aramak başka şeydir. Güçlülere rastlandıkça sosyalizme daha sıkı sarılmalıdır. Çünkü, her güçlü'nün çâresi sosyalist düşünce yönetiminin kendi içinde vardır. Yeter ki ne küçümseyip onun aslı unsurlarına göz kapama, ne de onun yeni durumlarına ve olaylara, uygulamaya zorunluğunu unutma yollarına sapsınalım. Alt yapıda olanları da en az üst yapıda o'ınlar kadar dikkatle inceliyelim.

TÜRK SOLU: Haftalık Gazete • Sahibi: Şerif Tekben • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Bora Gözen • İdare yeri, Yazışma ve Abone Adresi: Babıâli Cad. No. 29 İstanbul, Telefon: 27 39 61 • Ankara Temsilciliği: Ahmet Say, Yüksel Caddesi Bayındır Sokak No. 43/A • Dizgi tertip: Yüksel Matbaası, Basıldığı Yer: Talât Matbaası

İstanbul Dağıtım: Fuat Büte, Ankara Caddesi No. 34, Tel: 27 89 49 • Ankara Dağıtım: Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi • Ege Bölgesi Dağıtım: Orhan Özışman, İzmir • Yıllık Abonesi: Yurt içi 40 TL., Avrupa uçak: 80 TL., Amerika uçak: 170 TL., • İlan santimi 20 TL., Yayın İlanları % 50 indirimlidir.